

Fondator:

Mitropolitul
ANDREI
ȘAGUNA

1853

Telegraful Român

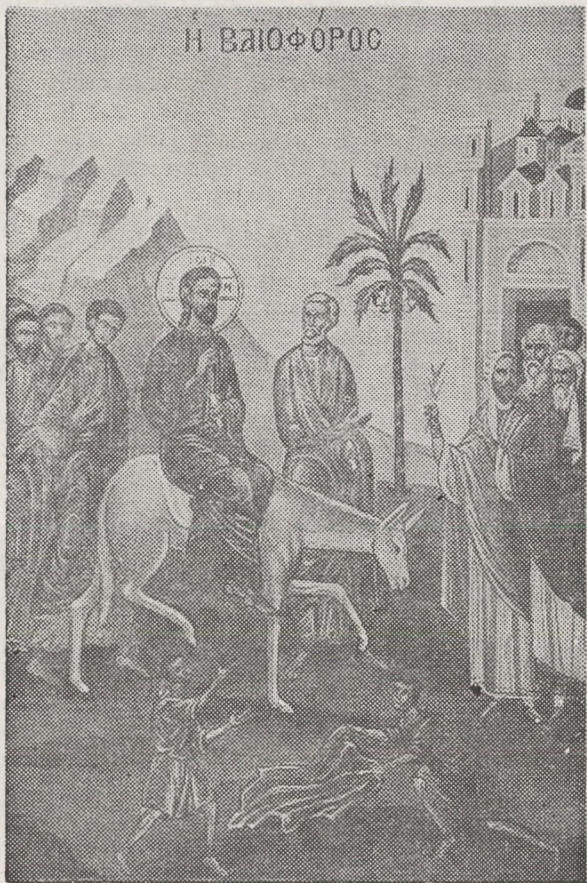
FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 149

SIBIU

15 martie
și
1 aprilie
Nr. 11—14
2001

„Osana, Fiul lui David”

inverzite și înflorite, această sărbătoare fiind apoi încreștinată, suprapunându-se peste ea amintirea Intrării Domnului în Ierusalim.

Este o sărbătoare străveche încă din secolul IV al erei creștine, fiind amintită de Sf. Epifanie, episcopul Salaminei din Cipru care îi și închină două omilii rămase până la noi, de Sf. Ioan Gură de Aur, Sf. Ambrozie și Sf. Chiril al Alexandriei, iar în Apus ea este menționată pentru prima dată de Isidor de Sevilla.

Pe larg este descrisă ceremonia și procesiunea din Ziua de Florii la Ierusalim în „Jurnalul peregrinei Aeteria” datând din secolul IV. Sf. Ev. Matei, în capitolul 21 al Evangheliei Sale, ne istorisește momentul Intrării în Ierusalim a Domnului: „Iar când s-au apropiat de Ierusalim și au venit la Betfaghe la Muntele Măslinilor atunci Iisus a trimis pe doi ucenici, zicându-le: «Mergeți în satul care este înaintea voastră și îndată veți găsi o asină legată și un mânz cu ea, dezlegați-o și aduceți-o la Mine...»” (Mt. 21, 1-2).

„... Mergând deci ucenicii și făcând după cum le-a poruncit Iisus, au adus asina și mânzul și deasupra lor și-au pus veșmintele, iar El a șezut peste ele. Și cei mai mulți din mulțime își așterneau hainele pe cale, iar alții tăuia ramuri din copaci și le așterneau pe cale, iar mulțimile care mergeau înaintea Lui și care veneau după El strigau zicând «Osana, Fiul lui David; binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului! Osana întru cei de sus!»” (Matei 21, 6-9).

Acest lucru este istorisit și de Ev. Ioan în cap. 12 al Evangheliei ce-i poartă numele. Evenimentul acesta s-a petrecut a doua zi după Învierea lui Lazăr în Betania iar mulțimile entuziasmte de această minune l-au primit pe Hristos în Sfânta Cetate ca pe un împărat, motiv pentru care i-au și făcut o primire triumfală și strigau cuvintele: „Osana, Osana” ceea ce înseamnă „mântuiește-ne, mântuiește-ne”, cuvinte adresate ca unui împărat pământesc. Cântărilor și fariseii văzând mulțimile și pe prunci strigând aceste cuvinte s-au umplut de pizmă și căutau ca să-l dea în mâinile arhierilor și a bătrânilor pen-

(Continuare în pag. a 2-a)

† VISARION RAȘINĂREANU
Episcop-Vicar
SIBIU

Pioasă comemorare a unui ilustru rector

Se împlinesc 100 de ani de la nașterea unui eminent dascăl de Teologie: pr. prof. dr. Sofron Vlad. Intrucât, din cei 31 de ani cât a funcționat în învățământul teologic universitar, 17 ani a onorat funcția de rector la două instituții teologice universitare: Academia Teologică din Oradea — Timișoara (1942—1945) și Institutul Teologic Universitar din Sibiu (1952—1969), vom stărui, în rândurile ce urmează, mai ales asupra acestui aspect al activității sale de purtător al agendei acelei înalte funcții de conducere. De altfel, în această ipostază de dirigiu-tor al destinelor celor două școli teologice a rămas mai bine întipărit în memoria celor care l-au cunoscut. Generații de studenți îl știu veghind, cu o dăruire totală, la bunul mers al instituțiilor cu care și-a identificat ființa.

Atât scurta perioadă în care a fost hărăzit să se afle la cârma Academiei Teologice din Oradea — Timișoara, cât și cea mai lungă, când a fost rector la Sibiu, au fost dintre cele mai grele, pe care le-a străbătut poporul român, în secolul care tocmai s-a încheiat. Războiul și comunismul deopotrivă au însemnat vremuri de restricție și constrângeri pentru țară și Biserica. Numai o fire robustă și un caracter ferm, cum a fost pr. prof. dr. Sofron Vlad a putut face față situațiilor dificile de atunci.

În cazul ambelor școli de Teologie, problema prioritară a fost supraviețuirea. Precum se știe, Academia Teologică din Oradea, spre a se salva ca instituție românească, s-a refugiat la Timișoara, după cedarea Ardealului de Nord. Chiar dacă a rezistat, în condiții-

le grele ale războiului și refugiuului, a fost desființată, odată cu celelalte Academii teologice transilvănene de la Arad, Caransebeș și Cluj, după instaurarea comunismului. Academia Teologică din Sibiu, devenită între timp Institut Teologic Universitar, și-a perpetuat existența, deși și ea s-a aflat în momente de cumpănă când s-a pus problema desființării. Dacă n-a fost totuși desființată și este cu siguranță un merit al rectorului Sofron Vlad, că nu s-a întâmpat o astfel de nedreptate, i s-a aplicat permanent un tratament restrictiv. Numărul de locuri a fost drastic limitat, deși, mai ales în Ardeal, parohiile vacante erau foarte multe. În unele dintre ele nici în ziua de Paști nu era cine să facă slujbă. Spre a contracara astfel de limitări abuzive, rectorul Sofron Vlad și-a asumat riscul de a recurge la o stratagemă: a primit, la admitere, peste numărul aprobat de stat, un număr echivalent de audienți, care după ce absolveau anul I,

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. prof. dr.
DUMITRU ABRUDAN

La o sută de ani de la nașterea unui strălucit profesor de teologie

Cred că nu există om care să nu-și amintească cu emoție și cu recunoștință de câte un învățător sau profesor care i-a îndrumat pașii în anii copilăriei și ai tineretii.

Părintele Sofron Vlad, fost profesor și rector al Institutului teologic universitar din Sibiu timp de peste două decenii, face parte din categoria acelor profesori care nu sunt uitați ușor de către foștii lor studenți. Nu poate fi uitat, căci știa să fie atât de apropiat și de iubit de studenții săi, încât era considerat ca un adevărat părinte al lor.

Una din formulele sale de adresare către studenți: „măi, tată”, cuprindea un adevăr de netăgăduit, căci, știa să fie tată pentru toți, atât pentru cei buni, cât și pentru cei mai puțin buni, pe care știa să-i ierte, să-i îndrume și să-i facă buni. Viața Institutului teologic în deceniile șase și șapte ale secolului în care a trăit nu se putea concepe fără rectorul Sofron Vlad. Institutul a fost casa lui, studenții copiii lui, iar el era „păstorul cel bun” care-și punea sufletul pentru ei. Așa se explică și faptul că sub îndrumarea lui, Institutul a prosperat - în pofida condițiilor vitrege impuse de un regim ateu, - iar atmosfera de viață din cadrul lui era caldă, intimă, de bună înțelegere, corectitudine, încredere în viitor, muncă și rugăciune.

Viața Părintelui Sofron Vlad n-a fost ușoară, ci dură, ca și a locuitorilor din satul Inuri, de la poalele Munților Apuseni, sat în care s-a născut la 20 martie (2 aprilie st. n.)

1901. Deși făcea parte dintr-o familie numeroasă de țărani, a fost trimis la școala primară și la gimnaziul inferior din Alba Iulia, ambele cu limba de predare maghiară. În anii primului război mondial, a urmat cursurile de 4 ani ale „secției pedagogice” a Institutului teologic-pedagogic sibian (1916-1920), completate ulterior cu examene de diferență și bacalaureat la Liceul „Gheorghe Lazăr”, tot în Sibiu. A făcut apoi studii teologice tot la Sibiu, continuând la Facultatea de Teologie din București, unde și-a susținut și examenul de licență. Cu mari greutate materiale, a putut face apoi studii de specializare pentru Noul Testament la Facultățile de Teologie protestantă și catolică din Strasbourg (1925-1927), Münster și Berlin (1929-1930). În 1937 va obține doctoratul în Teologie la București, la profesorul Haralambie Roventza, cu teza „Prologul Evangheliei a patra. Studiu critic-exegețic” (Cluj, 1937, 206 p.).

Cu o astfel de pregătire, cunoscând mai multe limbi străine, și-a început îndelunga activitate didactică.

La început, a fost profesor de Religie la Liceul de băieți din Alba Iulia (1923/1924 și 1928/1929), apoi la Școala normală de băieți din Cluj (1930-1939), din 1934 încredințându-i-se și conducerea Seminarului pedagogic universitar pentru pregătirea profeso-

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. Prof. Dr. MIRCEA PĂCURARIU

„Fie mie după cuvântul tău!”

fecioria, Maria rămâne uimită de vestirea adusă de Arhanghel: Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu știu de bărbat? (Ev. Lc. I, 34).

Sfântul Iacob Monahul, referindu-se la aceasta spune: „Maria n-ar fi primit să fie Maica Mântuitorului, dacă prin aceasta urma să-și calce făgăduința de feciorie. De aceea, îngerul o liniștește, spunându-i felul nașterii și cine va fi Cel ce se va naște”.

Încredințată de cuvintele Arhanghelului, curata Fecioară acceptă cu smerenie: „Fie mie după cuvântul tău!” (Ev. Luca I, 38). Părinții Bisericii afirmă că acesta a fost momentul când S-a zămislit Fiul lui Dumnezeu. Fiul lui Dumnezeu, Fiu Fecioarei Se face și Gavriil harul bine-l vestește (Tropar Bunei-Vestiri).

Sfântul Ioan Damaschin observă că în Sfânta Scriptură este spus de două ori cuvântul Fie. La început, când Dumnezeu a poruncit să fie lumină, prin acest Fie s-a inițiat zidirea lumii materiale. Când Fecioara rostește la Nazaret Fie, s-a început restaurarea lumii stricate prin păcatul strămoșesc. Se știe foarte bine că a restaura este mai greu decât a face din nou.

Tot Sfântul Ioan Damaschin spune că, după ce Fecioara Maria a rostit cuvântul Fie, Cerul și nenumăratele oști îngeresti au săltat de bucurie că de acum neamul omenesc va avea un Răscumpărător. Dacă Fecioara n-ar și accep-

(Continuare în pag. a 6-a)

Protos.TIMOTEI AIOANEI

Bunavestire

Lumină, mai multă lumină,
Adevărului netedă cale,
Uleiul în candela plină
Smerit ardă-n mirare.

Lumină, mai multă lumină,
Viața e unicul sens,
De nimic nu vă temeți mai mult
Decât de al maiestății Sale revers.

Lumină, mai multă lumină
În totul și toate ce sunt
Sus inimile! Priviți în
Duhul înflăcăte-n Cuvânt.

Lumină, mai multă lumină
Cuvântul trup s-a făcut
Viața rodește deplină
Fără sfârșit și fără-nceput.

Pr. GHEORGHE POP

● În editura Centrului Mitropolitan Sibiu a apărut recent o nouă ediție a OCTOIHULUI MIC, solicitat foarte mult de către cântăreții de strană din Transilvania. Prețul unui exemplar legat este de 100 000 lei. Comenzile se pot face pe adresa: Arhiepiscopia Ortodoxă Română Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 24, 2400 SIBIU.

Împrumutat din gândirea greco-romană unde apăruse pentru prima dată la Platon (Republica 379 a), termenul *teologie* va primi un înțeles specific, ca adevărata învățătură despre Dumnezeu, în creștinism unde va face o venităabilă carieră. Evitat de primii creștini probabil pentru că era folosit de păgâni, începe a fi uzitat mai ales după triumful asupra păgânismului fiind pus inițial în legătură cu profețiile Vechiului Testament și cu „mărturiile” Sfinților Apostoli Ioan și Pavel. Ulterior toți marii Părinți au fost numiți teologi, însă conceptul de teologie ca disciplină de studiu și ca expunere sistematică a învățăturii de credință, aparține Evului Mediu și scolasticilor. În altă ordine de idei, forma cea dintâi a teologiei creștine a fost propovăduirea mântuirii prin și în Hristos (*kerygma* - *praedicatio*). A urmat „mărturisirea” lui Hristos la „neamuri”, tălmăcirea conținutului revelational cu ajutorul Logosului divin, apoi „teologia” în sensul unei formulări sistematice cu ajutorul rațiunii, fără a ignora dimensiunea ei spirituală, ea desemnând dăruirea cu toată ființa lui Dumnezeu, adevăzimea supremă la El și unirea întru iubire. Dintru început trebuie să remarcăm similitudinea existentă între „a face misiune” și „a face teologie”, prima generând și deschizând perspectivele celei de a doua.

Se afirmă azi tot mai mult că nu există o *teologie universală* - chiar dacă învățătura Mântuitorului este una singură - ci de mai multe teologii (chiar în Noul Testament se poate constata o diversitate de elaborări teologice). Această diversificație a gândirii creștine s-a accentuat cu putere începând cu secolul al II-lea, deodată cu diferențierea arilor culturale atinse de propovăduirea Bisericii. Impropierea de către neamuri a Evangheliei, determină intrarea în acțiune a unor factori cum sunt cultura, tradițiile, mentalitățile, evanghelizarea neputându-se realiza într-un vid cultural și spiritual (conținutul revelațio-

Reflexii la sfârșit și început de mileniu

Teologie sau/și teologii

nal, creator de unitate, se exprimă în exterior fiind cont de o serie de factori etnici, sociali, culturali, politici, religioși, generatori de diversitate). Și această realitate este cât se poate de firească, întrucât adevărul eclesial nu e un „depositum” static, ci unul dinamic, deosebit de actual, cu o diversă specificitate, redescoperit printr-o ermeneutică teologică a Tradiției sub iluminarea Sfântului Duh. Iată că receptarea sa prin *inculturație* și *contextualizare*, face parte din definiția sa. Se ajunge astfel la o *autohtonizare* a teologiei, *aclimatizarea* ei la mediul geografic, cultural și intelectual respectiv. Dacă spre sfârșitul primelor secole se poate vorbi de „Biserici”, fiecare cu identitatea ei specifică de cultură, tradiție, de limbă proprie, cu atât mai mult se poate vorbi și de teologii elaborate de aceste Biserici și care țin cont de aceleași specificități. Iar această polifonie reflectă marea diversitate, dar și frumusețe a teologiei creștine.

Vorbind bunăoară de *teologia ortodoxilor arabi*, ne ducem cu gândul la Biserica Antiohiei întemeiată de Sf. Ap. Pavel și Petru care e anterioară celei a Romei, Constantinopolului sau Alexandriei. (Acest lucru spune mult!) Acolo ucenicii lui Iisus s-au numit pentru prima dată „creștini” (F. Ap. 11, 26). În acest spațiu s-a dezvoltat o teologie specifică cu origini în vechea „școală antiohiană” avându-i ca exponenți pe Diodor de Tars, Teodor de Mopsuestia și Ioan Hrisostom și în „școala siriană” a Edesei, reprezentată prin Efreem Sirul. Ulterior au apărut și teologii de expresie arabă. Creația lor a început a fi azi revalorizată prin publicarea azi a două colecții renumite: „PATROLOGIA ORIENTALIS” și „CORPUS SCRIPTORUM CHRIS-

TIANORUM ORIENTALIUUM”. Deși o istorie tragică a împărțit, apoi a condamnat la încremenire spațiul creștin - antiohian, astăzi se remarcă tendința afirmării teologilor de limbă arabă și chiar de limbă siriană, promovând o teologie care potrivit spuselor P.F. Patriarh Ignatie al IV-lea: „nu e nici grecească, nici slavă, ci pur și simplu arabă!” Observând-o cu atenție remarcăm că nu și-a improvizat nici subtilitățile limbajului bizantin, nici simplificările de gândire ale latinilor, nici avânturile necontrolate ale spiritualității slave; ea se vrea doar antiohiană. Mai reținem și tinderea spre un alt mod unitar de teologhisire, ce depășește confesionalismul îngust, tindere ce-și găsește corespondentul în visul refacerii Patriarhiei Apostolice a Antiohiei de odinioară. Apoi, prin poziție și antecedente, teologia arabă este cea mai aptă să contribuie la apropierea creștinismului de marile religii monoteiste: iudaismul și islamismul...

Referindu-ne la *teologia asiatică*, amintim că, numeric vorbind, creștinismul este insignifiant în Asia, continentul dinspre soare-răsare. Există un pluralism confesional creștin în majoritatea țărilor acestei zone a globului predominantă hindusă, budistă, confucianistă, taoistă și musulmană. Cu toate acestea se articulează un mod specific de teologhisire. Particularitatea constă că el se grefează pe fondul cultural oriental de care credincioșii acestui continent nu se pot dezice. Matricea lor culturală, tradițiile lor religioase în care s-au format, îi influențează imprimându-le un anume fel de a gândi. Revelația nu s-a adresat doar gândirii greco-latine, ci accepțiunea ei prin credință trebuie să se poată realiza chiar acolo unde cade sămânța, cu resursele care există la fața locului. Pe lângă aceasta, minoritatea creștină (doar 2%), impune ideea Sf. Iustin Martirul (+ 165) că „semințe” de adevăr religios se află și la necreștini. Apoi, în raportarea la divin, mai distingem o latură interioară (e cunoscută aplecarea spre meditație a asiaticilor!), dar care e pusă în legătură cu realitățile sociale pe care teologia nu le poate ignora (eforturi de abolire a in justiției, a discriminărilor de orice nuanță, a sărăciei și foamei, de eradicare a bolilor endemice, de lichidare a analfabetismului etc.). În zone ca Japonia și Oceanul Pacific, relația cu socialul îmbracă un aspect suplimentar, preocupându-se de problema păcii și a războiului (teologia păcii pusă în contextul dialogului cu alte religii).

Când vorbim de *teologia negrilor africani*, vorbim de capabilitatea acestora de a aduce un aport nu doar inedit, ci și deosebit de valoros în ceea ce privește modul de a teologhisii. Ei se străduiesc să impropiere învățătura lui Iisus fără intermediari și s-o încopieze în cultura cu care se mândresc. Această teologhi-

sire se vrea autentic africană, să fie ea însăși, să se miște pe coordonate potrivite genului cultural propriu, să recurgă, dar nu să se întoarcă la valorile ancestrale (să găsească acolo deschideri și potențialități creștine). În ceea ce privește religiile autohtone, africanii creștini acuză misionarii de lipsa de suplețe și înțelegere față de acestea, deci teologul creștin trebuie să cerceteze centrul de gravitate al tradițiilor autohtone și să grefeze acolo mesajul creștin. Africanii nu trebuie să simtă creștinismul ca fiind străin de firea lor, de mentalitatea lor. În acest sens, spre exemplificare, o idee principală de care trebuie să se țină cont, e cea de „participare” - „fihavanna” (= sentiment profund al unei legături intime cu toți „frații”, vii sau morți). În lumina acestei teorii poate fi expusă doctrina despre harul sfinților care ne unește cu Hristos și Trinitatea și ne face frați între noi. Păcatul stricte acestui curent vital al comuniunii și exemplele ar putea continua. Iată că Evanghelia nu trebuie să devină sinonimă cu cultura, dar până când viața lui Hristos nu găsește expresia în termenii culturali locali, evanghelizarea și catehizarea, ca să nu mai vorbim de formarea propriului mod de teologhisire, nu pot să progreseze. HRISTOS NU POATE SĂ VINĂ ÎMBRĂCAT ÎN MIJLOCUL AFRICANILOR ÎN HAINE STRĂINE! Teologia africană va căuta să interpreteze pe Hristos africanului, în așa fel încât acesta să se simtă ca acasă în credința cea nouă, rezultă că, credința cea una a Mântuitorului trebuie interpretată pentru a se putea potrivi cu limba, stilul, genul, caracterul și cultura popoarelor africane. Mai precizăm că „teologia creștină africană” nu e aceeași cu „teologia neagră” care e cea a creștinilor de culoare din America de Nord și într-o anumită măsură a creștinilor din Africa de Sud, vizând *înlăturarea rasismului, lichidarea apartheidului*. Iată că teologia africană e *strâns legată de popor*, de problemele acestuia (o „teologie a săracilor”).

Dacă ar fi să vorbim despre o *teologie nord-americană*, nu putem ignora pluralismul confesional aproape unic în lume semn căruia se desfășoară viața religioasă americană. Din această constatare rezultă cele două elemente ce-și pun amprenta asupra modului lor de a teologhisii: a) apartenența la grupul confesional și b) strânsa dependență de mentalitatea și mediul în care trăiesc. Cu totul diferit se creionează *teologia latino-americanilor*. Ea trebuie plasată în contextul serioaselor probleme economice, al crizelor sociale, a numeroaselor contradicții și tensiuni, ce caracterizează țările continentului sud-american. Pentru teologii de aici, esențialul este a fi alături de popor și a merge împreună cu el spre eliberarea economică, politică, culturală și chiar religioasă (?!). Teologia lor se concretizează în a fi o **TEOLOGIE A ELIBERĂRII**.

(Continuare în pag a 5-a)

Stud. CRISTIAN ALMĂJANU
Teologie-Pastorală, an IV, Sibiu

„Osana, Fiul lui David”

(Urmare din pag. 1)

tru a fi condamnat la moarte. Intrarea Domnului în Ierusalim a fost de fapt o împlinire a celor prezise de proorocii Vechiului Testament care cu sute de ani înainte au vestit evenimentul acesta petrecut atunci în Ierusalim. Zaharia proorocul inspirat fiind de Duhul Sfânt zicea: „Nu te teme fiica Sionului! Iată Împăratul tău vine, șezând pe mânzul asinei”, iar proorocul și psalmistul David grăia: „Din gura pruncilor și a celor ce sug ai săvârșit laudă” (Psalmul 8, 3).

Mântuitorul Hristos, - spun Sf. Părinți -, șezând pe asin, arăta prin aceasta îmblânzirea neamurilor și aducerea lor la Biserica noului Legământ, iar purtarea Lui pe animalul cel necuvântător era aidoma purtării Lui pe scaunul heruvimilor și al serafimilor.

Admirabil a surprins innograful creștin acest lucru când glăsuiește: „Pe mânz încăle-când Împăratul tău, Sioane, Hristos a venit ca să strice înșelăciunea idolilor cea necuvântătoare și să oprească pornirea cea neoprită a tuturor neamurilor” (Canon, peasna a 8-a). Duminica Floriilor este începutul Săptămânii Patimilor Domnului, căci prin venirea Sa în Cetatea lui David Mântuitorul se pregătește pentru patima Sa cea preacurată. Aceiași oameni care strigau acum: „Osana, Osana”, doar peste trei zile aveau să strige:

„Răstignește-L, răstignește-L!” și să-i ceară condamnarea la moarte.

Duminica Floriilor va fi preambulul prinderii Domnului, a Judecării și a Crucificării Lui dar și o pregustare a Învierii celei de a treia zi. „Îngropându-ne împreună cu Tine prin botez, Hristoase Dumnezeu nostru, vieții celei fără de moarte ne-am învrednicit cu Învierea Ta”, glăsuiește unul din troparele praznicului subliniind tocmai aspectul recapitulativ al mântuirii realizate de Hristos Domnul.

Să prăznuim așa cum se cuvine acest cinstit și dumnezeiesc praznic al Floriilor și să-l primim și noi în Cetatea sufletelor noastre pe Mântuitorul Hristos și să-i strigăm din adâncul inimilor „Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului”.

Să ne străduim să-I aducem în locul ramurilor de finic toată fapta cea bună „milă, omenie, virtute, postire, lacrimi, rugăciuni, privegheri și tot felul de cinstire”, cum ne îndeamnă Sf. Ioan Gură de Aur în cuvântul rostit în această zi (P.G. t. LV, col. 520).

Să ne bucurăm duhovnicește de măreția acestui praznic, să ne împărtășim cu Hristos în taina Sf. Euharistii și să ne pregătim cum se cuvine pentru Săptămâna Patimilor care urmează, și toți luându-ne crucea să zicem „Binecuvântat este cel ce vine întru numele Domnului! Osana, întru cei de sus”. AMIN!

(Urmare din pag. 1)

fără a fi înscrși în foile matricole, deveneau treptat studenți ordinari, în urma unor stăruitoare intervenții ale sale. Astfel s-au mai putut completa unele parohii, care începuseră a fi asaltate de prozelitismul sectar, în urma lipsei îndelungate a unui slujitor bisericesc legitim.

Un alt risc pe care și l-a asumat profesorul Sofron Vlad a fost și cel al primirii în Institut a studenților cu probleme politice, care nu se puteau apropia de nici o instituție de învățământ laic. Copiii multor deținuți politici și chiar tineri care au fost ei înșiși săvârșiți cu închisoare, pe considerente politice, și-au găsit adăpost și și-au putut finaliza studiile în Institutul Teologic Universitar din Sibiu.

Dar, o apreciere aparte a meritelor rectorului Sofron Vlad se cuvine a fi făcută în legătură cu pricepera

Pioasă comemorare

și zelul cu care s-a dăruit sarcinilor administrativ-gospodărești. În lipsa totală a oricărei subvenții de la stat, profesorul Sofron Vlad a înscris totuși înfăptuiri care dăinuiesc și azi. Așa a fost, spre exemplu, buna întreținere a clădirilor facultății, modernizarea cantinei și confecționarea unui mobilier foarte rezistent pentru sălile de curs și seminarii.

Hrana studenților a fost mereu îndestulătoare, iar d'și iplina și seriozitatea activității instructiv-educative s-au înscris la cel mai înalt nivel.

Formarea duhovnicească a reprezentat o constantă a conducerii și întregului corp profesoral, ceea ce a determinat constituirea unei tradiții echilibrate și autentice.

Biblioteca a reprezentat un adevărat laborator, unde

a fost prezentă efectiv toată suflarea academică: personalul angajat pentru acest sector, profesorii și studenții. La alcătuirea fișierului și-au adus contribuția toți cei menționați mai sus. Recunoaștem până azi scrisul onora dintre profesorii și duhovnicii Institutului, alături de cel al angajaților din acel sector și acea perioadă precum Mircea Scorobet, Prot. Ioan Beju, D-șoara Ileana Leucă-Colan.

Pentru recondiționarea cărților uzate s-a organizat un atelier de legătorie-compactare, în care au activat mai mulți studenți.

Privind retrospectiv acea perioadă din istoria Facultății noastre, putem afirma, cu toată convingerea, că a fost marcată profund de marea personalitate a rectorului și profesorului dr. Sofron Vlad.

Amintirea sa va rămâne vie și în secolele următoare.

La o sută de ani

(Urmare din pag. 1)

rilor de Religie. În 1930 a fost hirotonit preot de către episcopul Nicolae Ivan. Din 1939 va activa în învățământul teologic superior, ca profesor de Noul Testament la Academia teologică din Oradea, dar care, - în urma Dictatului de la Viena și a evenimentelor care au urmat -, își va continua activitatea la Timișoara (1941-1948; în 1940/41 a fost detașat la Caransebeș). Abia în 1948 s-a reîntors în Sibiu anilor de studii, la Institutul teologic universitar, unde a fost încadrat ca profesor de Noul Testament (1948-1952), apoi de Istoria Bisericii Române (1952-1970). Timp de 17 ani i s-a încredințat și conducerea școlii, în calitate de rector (1952-1969).

În decursul celor 40 de ani de activitate didactică, a publicat o serie de lucrări de Noul Testament și de Istoria Bisericii românești. În afară de teza de doctorat, mai reținem cărțile: *Mărturia Sfântului Apostol Pavel despre viața și învățătura Mântuitorului* (Caransebeș, 1941, 70 p.), *Adevăruri vechi pentru zidire nouă. Tălmăciri biblice pentru tineret* (Sibiu, 1941, 90 p.), *Școala mitologică. Studiu istoric-critic* (Sibiu, 1943, 83 p.) etc. Se adaugă la acestea diferite studii de Noul Testament în revista „Studii Teologice” de la București, articole și recenzii în „Renașterea” de la Cluj, „Legea Românească” de la Oradea, „Telegraful Român” de la Sibiu, „Biserica bănățeană” de la Timișoara și alte periodice. A fost coautor al manualului de *Noul Testament* publicat în 1954 și reeditat în 1977.

Ca profesor de Istoria Bisericii Române, a publicat o serie de studii în revista „Mitropolia Ardealului” de la Sibiu; despre mitropolia Varlaam al Moldovei (1957), și Antim Ivireanul al Țării Românești (1967), despre ecolul Unirii Principatelor în presa biseri-

cească de la Sibiu (1959), un studiu vast referitor la istoria școlii teologice sibiene până după unirea din 1918 (1961), un studiu despre reînființarea Mitropoliei Ardealului sub Andrei Șaguna (1964), altul despre prezența vechilor tipărituri de la Râmnic în Ardeal (1979) etc.

Așa cum spuneam, Părintele Sofron Vlad a condus Institutul timp de 17 ani într-o perioadă critică a existenței sale. Dar prin tactul și înțelepciunea sa, Institutul a fost ferit de situațiile neplăcute prin care au trecut alte instituții de învățământ de la noi.

Este bine să notăm acum, când fosta „cenzură a presei” nu mai funcționează, că Părintele Sofron Vlad a avut curajul ca după 1964, când au fost eliberați din închisori și mulți tineri, o parte dintre aceștia au fost primiți în Institutul pe care-l conducea, fiind hirotoniți apoi ca preoți; unii din ei mai trăiesc încă. Trebuie notat de asemenea că - alături de colegii și prietenii săi Spiridon Cândea și Iorgu Ivan - a știut să salveze însăși existența Institutului teologic sibiian, într-o vreme când un fost ministru al Cultelor voia să-l „contopească” cu Institutul Teologic din București.

În sfârșit, nu poate fi trecut sub tăcere grija lui statornică pentru formarea unor noi cadre pentru Institutul teologic, îndemnuirile permanente date celor buni ca să-și continue studiile la doctorat sau chiar peste hotare, când se putea. Numai aceste trei fapte îl îndreptățesc la un loc de cinste în istoria Facultății de Teologie „Andrei Șaguna”.

La împlinirea a o sută de ani de la nașterea sa, gândurile noastre și recunoștința noastră se îndreaptă din nou înspre profesorul și rectorul nostru de altădată, rugând pe Dumnezeu să-i facă parte de veșnică odihnă în împărăția Sa, să-l răsplătească cu fericirea veșnică în cer pentru tot ce a făcut pentru Biserică și studenții lui aici, pe pământ.

Spiru Haret (1851—1912)

Om. Marele Ministru. Strategul politicii cultural-educative

S-au împlinit, la 15 februarie, 150 de ani de la nașterea lui Spiru Haret, omul de știință, arhitectul politicii școlare și reformării învățământului, strategul politicii cultural-educative, inițiatorul unor măsuri benefice reorganizării și întăririi Bisericii Naționale, Marele Ministru, Omul care și-a imprimat numele pe o epocă, intrată în istorie ca Epoca haretiană.

Spiru Haret s-a născut la 15 februarie 1851 la Iași, într-o familie cu puternice rădăcini macedo-române, fiind primul din cei șase copii născuți, dintre care au supraviețuit patru, ai lui Costache și ai Smarandei. Școala primară a început-o la Dorohoi, a continuat-o la Iași, apoi la București. A urmat cursurile Colegiului „Sfântul Sava” din București ca bursier și l-a absolvit ca premiant de onoare. Și-a luat bacalaureatul în mai 1869 după care, cu întreruperi, din cauza greutăților materiale, a urmat cursurile Facultății de Științe, secția fizică-matematică la Universitatea din București. Și-a luat licențele la matematici și la fizică în anii 1874 și 1875.

Având o bursă de studii la Sorbona, tânărul Haret a susținut licențele la matematici și la fizică, s-a înscris la doctorat și, în anul 1878, a susținut teza de doctorat cu tema: „Despre invariabilitatea marilor axe ale orbitei planetare”. Ideile tezei celui ce a fost primul doctor în matematici din țara noastră și primul străin care susținea un doctorat în Franța au surprins audiența prin inedit, unul dintre martorii acestui eveniment a fost Henri Poincaré, viitor mare matematician și filosof. Dat fiind valoarea științifică a tezei, ea a intrat în bibliografia de specialitate din domeniul mecanicii cereștii.

După succesul debutului științific prin susținerea doctoratului, tânărul Haret i s-a propus un post la Universitatea din Grenoble. A refuzat, s-a întors la București, și, la 27 de ani, a devenit profesor universitar suplinitor la București, apoi titular la Iași. Din anul 1879 a fost membru corespondent al Academiei Române. În anul 1882 s-a înscris în partidul liberal. Haret a ocupat funcții administrative în învățământ: inspector general, secretar general al Ministerului de Instrucțiune, ministru al Instrucțiunii Publice și Cultelor timp de zece ani: 1897—1899; 1901—1904; 1907—1910. A fost cel mai longeviv și fecund ministru al învățământului.

În anul 1911, la împlinirea vârstei de 60 de ani, Spiru Haret, Marele Ministru, cum l-a numit Nicolae Iorga, a fost sărbătorit cu fastul meritat, i s-a oferit un volum omagial intitulat „Lui Spiru Haret. Ale tale dintru ale tale” ce cuprinde discursuri elogioase a 151 de colaboratori.

La 17 decembrie 1912, Spiru Haret a trecut în lumea veșnică, după o suferință grea cauzată de cancer. Funeraliile au fost impresionante și deplin meritate pentru omul de știință, omul de cultură, pedagogul și înaltul demnitar Spiru Haret.

Activitatea reformatoare în învățământ a fost princi-

pala direcție de acțiune a lui Spiru Haret ca administrator școlar și înalt demnitar. Plecând de la constatarea lipsurilor și deficiențelor școlii, surprinse în urma efectuării inspecțiilor și studierii amănunțite a legislației în vigoare, Haret a ajuns la concluzia că legislația în vigoare trebuia corectată și că erau necesare legi noi. Principalele legi adoptate în timpul ministeriatului său au fost: *Legea învățământului secundar și superior din 1898*, *Legea învățământului profesional din 1899* și *Legea învățământului privat din 1907*. Măsurile legislative au dus la ridicarea școlii la nivelul instituțiilor fundamentale cu menirea de a contribui la construirea identității etnice și naționale a românilor.

S-au înființat, în timpul ministeriatului lui Haret, 168 de grădinițe, 1980 de școli noi. Învățământului primar și secundar li s-a imprimat o orientare realistă, în planurile de învățământ s-a acordat importanța cuvenită lucrului manual (în învățământul primar), disciplinelor fizico-chimice și matematice (în învățământul secundar). S-a impus obligativitatea întocmirii programelor de învățământ și respectarea lor. S-a instituit un număr rațional de examene. Pregătirea viitorilor dascăli se asigura prin școli normale și prin Seminarul pedagogic universitar. S-a accentuat rolul școlii în educația patriotică, „naționalistă”, prin disciplinele de învățământ: limba și literatura română, istorie, geografie, prin organizarea serbărilor cu prilejul sărbătorilor naționale, în special cu ocazia zilei de 24 Ianuarie, Ziua Unirii, a excursiilor școlare. S-a impus obligativitatea orelor de muzică, desen și educație fizică. A intrat în practica școlară organizarea expozițiilor cu obiecte create de elevi și valorificarea lor, concursurile sportive școlare și interșcolare. S-a impus obligativitatea de a saluta drapelul țării, de a asculta și intona imnul țării. S-au luat măsuri pentru întărirea disciplinei școlare, atât pentru elevi cât și pentru dascăli, portul obligatoriu al uniformei pentru elevi era un semn de distincție; s-au interzis întreruperile nejustificate ale programului școlar și s-a redus numărul de vacanțe.

Școala secundară a fost organizată pe două niveluri — inferior (gimnazial) și superior (liceal) cu trei secții: clasică, reală, modernă. S-a instituit rolul profesorului diriginte. Promovarea profesorilor se făcea nu prin concurs, ci prin sistemul tabelor de capacitate stabilite în urma examenelor de capacitate. Prin Legea din 1899 s-a impus organizarea învățământului profesional pe trei niveluri: elementar, inferior și superior. S-au înființat, în timpul ministeriatului lui Haret, 60 de școli profesionale: agricole, de meserii și comerciale. S-a creat, astfel, o categorie socială-profesională distinctă, aceea a meseriașilor. Învățământul superior a fost organizat pe catedre. Perfecționarea profesorilor universitari se recomandă a se face în străinătate. S-au instituit titlul științific de

docent științific și cel de profesor agregat. S-a legiferat autonomia universitară și înființarea Seminarului pedagogic universitar.

Valoroasa activitate reformatoare în învățământ a fost permanent corelată cu *activitatea extrașcolară*, ale cărei performanțe justifică considerarea lui Spiru Haret ca strateg al politicii cultural-educative. Amintim principalele realizări ale lui Spiru Haret în acest domeniu. O dominantă a activității extrașcolare a lui Spiru Haret a fost crearea oportunităților pentru emanciparea țăranilor, învățătorilor și preoților, ridicarea nivelului lor de trai. Haret a luptat pentru împroprietărea categoriilor amintite, pentru *organizarea obștilor sătești* de producție, de vânzare și de arendare, a *băncilor populare*. Învățătorii au fost investiți cu datoria de a lumina mintea țăranilor și de a-i stimula pentru a-și construi un mod de viață prosper. Prin *cercurile culturale* se făcea propagandă pentru alfabetizare, pentru educația economică, morală și artistică a tuturor categoriilor de vârstă. S-au înființat și au funcționat *școlile pentru adulți*, *bibliotecile populare*, în scopul unei propagande culturale eficiente. *Cantinele școlare*, datorate tot lui Haret, ofereau facilități elevilor din familii sărace pentru a urma școala.

Politica culturală a lui Spiru Haret a fost orientată spre susținerea creației științifice, tehnice și artistice, *susținerea activității editoriale-publicistice*, sprijinirea materială și morală a creatorilor de cultură. La solicitarea Marelui Ministru, scriitori ca: Alexandru Vlahuță, George Coșbuc, Panait Cerna, Șt. O. Iosif, Mihail Sadoveanu, Nicolae Iorga ș.a. au realizat lucrări cu mesaj patriotic cu largă adresabilitate. Fondurile Casei Școalelor (înființată în anul 1886), cu aprobarea lui Spiru Haret, au fost îndreptate spre publicarea cărților și revistelor. S-au editat lucrări ale clasicilor pedagogiei universale — J. Amos Comenius, John Locke, J.H. Pestalozzi, lucrări de muzicologie, de folclor, reviste ca: *Albina*, 1897, *Sămănătorul*, 1901, *Revista generală a învățământului* 1905. Pentru cum-părarea unei viori Stradivarius oferite lui George Enescu, Spiru Haret a solicitat o colecție în bani în rândul elevilor. Eroul de la Bințișni, Aurel Vlaicu, a beneficiat de sprijinul material pentru executarea aeroplanului său. Spiru Haret s-a implicat în organizarea societății „Steaua”, a societății și revistei „Liga Deșteptarea”, a Universității Populare București, în reorganizarea Conservatorului de muzică și artă dramatică, în susținerea mișcării teatrale.

Spiru Haret a lăsat drept moștenire opera cuprinsă în 11 volume, publicată în perioada 1934—1940, ce evidențiază multiple direcții de preocupare din domeniile fizico-matematică, sociologică, istorice, pedagogice, din domeniul activității de politică școlară și extrașcolară. Amintim că-

teva lucrări de larg interes: „Chestiuni de învățământ”, 1877, „Chestia țărănească”, 1905, „Pagini de istorie”, 1906, „Școala naționalistă”, 1907, „Mecanica socială”, 1910, „Învățătorii și politica”, 1911, un volum (al XI-lea) de corespondență, 1940. Studiile din domeniile mecanicii cereștii, mecanicii fluidelor, matematicilor sunt recunoscute drept contribuții la dezvoltarea științelor fizico-matematică și astronomice și certifică vocația lui Spiru Haret ca om de știință.

Spiru Haret și-a înscris numele în istorie și pentru *politica în favoarea întăririi Bisericii Naționale*. În concepția sa, „cultivarea sentimentului național și religios trebuie să fie preocuparea de capetenie a învățătorilor și preoților care să lucreze uniți pentru realizarea acestui mare ideal național, sădind în inima sateanului iubirea de Dumnezeu, iubirea de neam, de moșie și solidaritatea morală între individ și națiunea din care face parte... învățătorul și preotul să fie icoana vie a dragostei de țară, de muncă și a datoriei în fața consătenilor lor”.

Spiru Haret a recomandat și a susținut *înființarea corurilor religioase*, organizarea serbărilor și petrecerilor duminicale. A militat pentru colaborarea preoților și învățătorilor pentru atingerea scopurilor de emancipare culturală a poporului, pentru prosperitate economică, pentru înălțarea lui spirituală. În perioada 1908—1909, în timpul ministeriatului lui Haret, s-au înființat *noi seminarii teologice*. S-au întocmit *regulamente* pentru ocuparea catedrelor de învățământ teologic, s-a încurajat *tipărirea manualelor* pentru disciplinele religioase și laice din învățământul seminarial. S-au întocmit regulamente pentru școlile de cântăreți, s-au elaborat *programe analitice*. S-au luat măsuri ca în școlile catolice să se angajeze preoți ortodocși pentru fețele ortodoxe, pentru ca oarele să se țină în limba română. S-au acordat *burse* pentru specializarea studenților teologi în străinătate. Bibliotecile au fost înzestrate cu fonduri de carte corespunzătoare. Au fost folosite fondurile pentru *retipărirea Bibliei* în trei ediții, pentru *publicarea unor lucrări* precum: „Creștinismul daco-roman” de Vasile Pârvan, „Andrei Șaguna” de Ioan Lupaș, lucrarea în trei volume a lui Teofilact, „Trimiterele cele patru prezecce ale slăvitului și prea lăudatului Apostol Pavel”, „Istoria Bisericii române” de Nicolae Iorga în două volume ș.a.

În anul 1902, în timpul ministeriatului lui Haret, s-a înființat, prin lege, *Casa Bisericii Naționale*, instituție administrativă centrală cu atribuții multiple legate de conservarea și administrarea averilor deținute de biserică, mănăstiri și schituri. Din fondurile proprii, Casa Bisericii Naționale a construit biserici și catedrale (în Galați, Sulină) și a reparat numeroase biserici. S-a construit

(Continuare în pag. a 6-a)

Conf. univ. dr.

ELENA MACAVEI

În legătură cu intenția guvernului României anilor '40 de a înființa o parohie ortodoxă română la Roma

Fondul *Ion Matei*, care se găsește la Secția „Patrimoniul” a arhivei Bibliotecii Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu, mi-a oferit ocazia de a descoperi câteva documente inedite în legătură cu înființarea unei parohii ortodoxe române la Roma, în anul 1941, și care ar fi putut duce, probabil, la o colaborare frumoasă atât între România și Italia, cât și între ortodoxie și catolicism, dacă n-ar fi intervenit Pr. Aloisie Tăutu, parohul român unit al bisericii din Roma și consilier bisericesc al Legației Statului Român pe lângă Sfântul Scaun.

Vestea înființării unei parohii ortodoxe române în Cetatea Eternă, anunțată de Decretul-Lege nr. 3281 și publicat în Monitorul Oficial nr. 285, din 1 decembrie 1941, l-a determinat pe preotul Bisericii Române Unite din Roma să întocmească un memoriu pe care l-a prezentat Legației României la Vatican și a cărui copie a fost transpusă Ministerului Cultelor și Artelor din România, împotriva acestei hotărâri considerând că „înființarea unei biserici ortodoxe române în Italia și în special la Roma, nu este oportună din punctul de vedere al Guvernului Italian și al italienilor în general, întrucât italienii sunt 99,99% catolici, ... și ei văd în religia ortodoxă, fie ea de nuanță grecească, slavă sau română, ... un element și un factor de despărțire între Orient și Occident, ... în religie ei văd un factor important de uniune, de coeziune și de afinitate spirituală și culturală chiar și cu popoarele care nu sunt de aceeași rasă, dar sunt de aceeași religie cu dânsii”.

Faptul că nu avea dreptate i-l demonstrează însuși secretarul general al Ministerului Cultelor și Artelor în „mustrarea” ce i-o trimite la 5 februarie 1942. „... Nici vom căuta să dovedim cât este de greșită

teza ce susțineți că nu s-ar putea crea o coeziune spirituală și culturală decât între neamuri ce mărturisesc același crez religios, căci realitatea este elocventă: Franța catolică și Italia catolică se războiesc între ele, iar Germania protestantă și Italia catolică sunt aliate nu numai de arme, ci mărturisesc aceleași concepții sociale și vitale în lupta de apărare a creștinismului împotriva celor fără Dumnezeu. Tot astfel germanii catolici și protestanții trăiesc într-o desăvârșită unitate spirituală, fiindcă în afara credinței religioase, s-au găsit alte puncte de rezam și contopire sufletească a întregului popor”.

În Italia, spunea același preot unit, Aloisie Tăutu, „ortodoxia orientală nu poate fi considerată «ca un element sau factor care să poată contribui la stabilirea unor legături cât mai strânse de colaborare și în domeniul spiritual»” — cum dorea statul român — întrucât „elemente dispartate, ca ortodoxia și catolicismul apusean, cum sunt ele considerate încă astăzi, nu pot constitui factori de colaborare în domeniul spiritual. Motivul sus-amintit, adică ceea ce dorea statul român — se potrivește mai bine ortodoxiei române unite, pe care din fericeie o avem în sânul neamului nostru și care singură poate constitui, ca religie, factor de colaborare în domeniul spiritual și religios, în formă românească, cu popoarele catolice ale Apusului”. Această absurditate este de-a dreptul uimitoare, iar tonul plin de îngâmfare prezent în aceste rânduri este specific uniaticismului. Neamul și legea românească fiind ortodoxe de la origini, nu credem că pot fi reprezentate mai bine de „alții” nicăieri, nicidecum de românii care trecând la uniaticism

(Continuare în pag. a 7-a)
Maria Magdalena IONAȘCU

Preotul Nicolae Topolog din Turnișor

Ultimul deceniu al veacului al XIX-lea a fost destul de încărcat în evenimente pentru bătrâna cetate de pe malurile Cibiului. În această perioadă, în care numărul locuitorilor s-a apropiat de douăzeci de mii, au fost inaugurate liniile ferate către Avrig, Cislădie, Turnu Roșu — până la granița cu România — și Vințu de Jos, înlesnindu-se mult legătura între oraș și localitățile rurale din această zonă, s-a deschis Muzeul societății ardelenice pentru științele naturii și noua clădire a hotelului „Împăratul Romanilor”, s-a pus în funcțiune telefonul și s-a deschis uzina electrică iar în sala vechiului teatru de pe strada Cetății a avut loc prima proiecție cinematografică.

În această atmosferă ce prevestea un pașnic sfârșit de veac, la 11 septembrie, 1891, la marginea orașului, în actualul cartier Turnișor, în familia lui Nicolae și Ana Topolog, născută Munteanu, harnici și cinștii agricultori, se naște cel de al treilea copil, Ni-

colae. Primele clase le face în școala din Turnișor, după care urmează gimnaziul la Sibiu (1904—1910) și Liceul greco-ortodox român din Brașov (1911—1912). De mic a dovedit că posedă deosebite calități muzicale astfel că a reușit cu mare ușurință să învețe să cânte la flaut, flaut, pian și vioară. Natura l-a înzestrat cu o plăcută voce baritonă, o ureche muzicală fină și simț al compoziției. Cu o astfel de zestre părinții l-au îndrumat spre cariera preoțească și, în toamna anului 1912, îl găsim pe Nicolae Topolog elev în primul an al Institutului Teologic din Sibiu.

În anul 1912, când Institutul pășise în al doilea veac al existenței sale, școala teologică sibiană beneficia de o garnitură de cadre didactice de o înaltă probitate profesională. Acum își încep o fructuoasă carieră didactică tinerii doctori în teologie Pavel Roșca, Silviu Drago-

(Continuare în pag. a 5-a)

Nicolae SCUTEA

Un succint apel la o „cenzură” a limbajului

Cuvântul este modalitatea comunicării interpersonale, el stă la temelia existenței noastre.

Din Cartea Genezei sau Facerii, aflăm că lumea a fost adusă din neexistență la existență prin „Cuvânt”, prin puterea cuvântului lui Dumnezeu: „El a zis și s-a făcut, El a poruncit și s-a zidit” (Facere I. ș.u.).

Omul ca și coroață a Creației, creat după chipul lui Dumnezeu, înzestrat cu rațiune, sentiment și voință devine purtător și propovăduitor al cuvântului. Prin cuvânt el dobândește un statut cu totul aparte în rândul făpturilor create de Dumnezeu și în același timp în ordinea Creației. El este singura ființă care prin grai viu, printr-un limbaj articulat, poate să-L mărturisească pe Dumnezeu. Întreaga Creație, întreg Universul dă mărturie despre Dumnezeu, dar numai omul poate da expresie acestei mărturii, numai el prin cuvântul său poate aduce ofranda rugăciunii de laudă și de mulțumire.

Așadar, cuvântul este darul lui Dumnezeu sădit în om, prin care omul dă mărturie despre lume și despre sine înaintea Părintelui Cereșc, prin care poate aduce sau nu slavă Creatorului său.

Când Dumnezeu o creează pe Eva, Adam face următoarea constatare: „Ia-

tă acestai os din oasele mele și carne din carnea mea. Ea se va numi femeie pentru că este luată din bărbatul său” (Gen. II, 23). Cuvântul lui Adam este un cuvânt de bucurie, de dragoste, de comuniune, de preamărire a Creatorului Cereșc.

Episodul biblic despre Cain și Abel evidențiază tocmai contrariul. Când în urma uciderii fratelui său, Dumnezeu îl întreabă pe Cain unde îi este fratele acesta răspunde: „Sunt eu oare păzitorul fratelui meu?” (Gen. IV, 9). Iată cum dintr-o dată cuvântul primește sens peiorativ, el vine să ascundă egoismul, invidia, ura, răzburarea, crima și minciuna.

Deci, cuvântul poate fi constructiv sau distructiv, pozitiv sau negativ, poate să dea viață sau poate să omoare, poate mărturisi adevărul sau minciuna, dreptatea sau nedreptatea, dragostea sau ura, comuniunea sau individualismul egocentrist ori dezbinarea. Cuvântul poate fi pus în slujba lui Dumnezeu sau, din nefericire, cum s-a întâmplat în atâtea împrejurări ale istoriei, împotriva lui Dumnezeu și implicit a semenilor. El poate promova moralitatea și în același timp

imoralitatea, valoarea sau nonvaloarea.

Experiența și realitățile cotidiene de la sfârșit și început de mileniu, fac dovada faptului că, cuvântul, limbajul sau vorbirea noastră se regăsește pe coordonatele negative și mai puțin pe cele pozitive. Sub influența multitudinii de informații mai puțin selectiv venite pe diferite căi: televiziune, ziare, reviste cu imagini obscene etc., se poate constata în rândul tinerilor și din păcate chiar al școlărilor un limbaj de o indecență de neînchipuit. Și din nefericire nici părinții nu sunt străini de un astfel de limbaj, neputând fi absolviți de vină. Exemplul lor este crucial. Mediul în care trăiești îți formează concepțiile: „trăiești în pădure cu lupii, vei urla ca și ei”. Cum vorbesc părinții așa vor vorbi și copiii.

Mai mult decât atât, asistăm azi la apariția unor pretinse formații de muzică al căror repertoriu fără nici cea mai mică reverență poate fi definit ca execrabil. Obscenitățile și expresiile de-a dreptul scandaloase promovate în muzica lor trec peste orice normă a decenței și a bunului simț creând o imagine degradantă societății în care trăim. Din păcate acest gen de muzică este gustat cu savoare de „copiii noștri”.

Permisivitatea unui astfel de gen de muzică dovedește faptul că democrația a fost înțeleasă pe deochele, iar moralitatea deconșiderată în cel mai înalt grad.

Iată cum cuvântul devine sclavul imoralității. Cu siguranță inspirația acestui gen de muzică nu aparține tradițiilor poporului român. Bunul simț și evlavia

nu i-au permis țăranului român în toată simplitatea lui un astfel de limbaj. Și aceasta pentru că muzica lui s-a inspirat din tradițiile populare ce aveau la bază credința și buna cuviință.

Durerea este însă cu atât mai mare cu cât un distins om de cultură contemporan, încearcă un criteriu cu totul de neînțeles pentru a justifica existența unui astfel de gen de muzică: „gustul cetățeanului”. Dar despre ce fel de cetățean este vorba? Cred că făcând parte dintr-o comunitate trebuie să te supui unor principii care stau la fundamentul bunului mers al comunității. Și chiar dacă supus unui secularism acerb ignori normele unui minim de moralitate, totuși nu poți ignora principiul „bunului simț”. O societate oricât de „democratică” s-ar dori cred că

are nevoie de o selecție a limbajului, de o „cenzură” ce are la bază ideea bunului simț. Este adevărat că ne-am saturat de cenzură, dar nu și de moralitate. Gustul sau plăcerea nu pot deveni norme ale moralității.

Și atunci se pune întrebarea: reflectă această stare normalitatea? Cu siguranță că nu. Din păcate ierarhia valorilor a fost inversată în așa fel încât am ajuns să spunem „binetui-rău și răului-bine” (Isaia V, 20). Ceea ce era anormal a devenit normal, iar ceea ce era imoral a devenit dintr-odată firesc, obișnuit, resemnându-ne să spunem „asta-i realitatea”. Dar, ce fel de realitate este aceasta? Se îndreaptă ea spre progres? Cu siguranță că este o realitate mutilată de păcat ce se îndreaptă spre un adevărat, dar trist regres moral.

(Continuare în pag. a 5-a)

Diac. Drd.

IOAN CODOREAN

Nasc în Mărginime oameni

artistice tot ce au considerat demn pentru urmași.

După mărturia ilustrei sârbătoare, prozatoarea a văzut lumina zilei în Ardeal în timpul domniei lui Franz Joseph, având șansa de a fi martora Marii Uniri, apoi de a-l cunoaște pe reputatul mentor Eugen Lovinescu în cenaclul cărui a intrat cu manuscrisul romanului „Bogdana” în 1927, romanul văzând lumina tiparului doi ani mai târziu, aducându-i primirea în Societatea Scriitorilor Români.

Publică în Revista Fundațiilor Regale, proză scurtă și romanul „Beznă”, pentru care în 1943 primește Premiul Academiei Române.

După război publică în paginile revistelor „Viața Românească” și „Iașul literar”, iar în 1953 publică romanul „Pădurea Poenari”,

pentru ca în 1957 să-i apară „Orașul minunilor” — o evocare plină de farmec a Sibiului văzut cu ochii copilului.

Romanul „Adolescenții”, apărut în 1962, dezbate probleme ale tinerei generații aflate în căutarea propriei identități.

Anul 1964 este unul memorabil pentru cariera literară a prozatoarei pentru că îi apare romanul epic „Plecarea Vlașinilor” apreciat de critici, dar mai ales de cititori, cartea fiind una de mare succes.

În 1977 publică un alt roman „Roată gândului, roată pământului”, pentru ca în 1979 să publice „Întoarcerea Vlașinilor”, premiul de Academia Română.

La împlinirea a trei sturture de veac, pana sa veșnic tânără dăruiește cititorilor scrierea memorialistică „Seva din adâncuri”,

urmată de volumul de nuvele „Eternele iubiri”.

Anul 1995 înseamnă încununarea activității scriitoarei cu premiul Uniunii Scriitorilor Români și al Editurii „Ion Vinea”, după apariția romanului „Remember”.

Înainte de sfârșit de veac și mileniu, prozatoarea le face o mare bucurie admiratorilor ei statornici publicând al treilea roman al ciclului dedicat oierilor din Mărginime — „Urmași Vlașinilor”.

Despre valoroasa scriitoare, fiică a Mărginimii au exprimat opinii pertinente critici, istorici literari, personalități de mare anvergură spirituală — Dan Zamfirescu, Șerban Cioculescu, Ion Negoitescu, Teodor Vârgolici, Ion Dodu Bălan, ș.a.

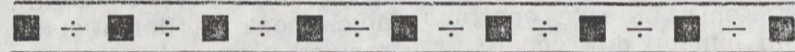
La ceas aniversar îi dorim doamnei literelor multă sănătate, energie și poate alte pagini pentru suflet.

CORNELIA CRAMARENCO

Mărginimea Sibiului, zonă cu potențial deosebit sub aspect cultural a dat patrimoniului național valori însemnate, de la anonimi ce s-au călătorit în eternitate după ce cuminți și-au făcut rostul pe pământ, la cei care prin puterea minții, talent și trudă au intrat în conștiința neamului binemeritând recunoștința noastră a tuturor celor care beneficiem de roadele creației spiritelor vii din Mărginime.

Între cei care cinlesc printr-o activitate de o viață leagănul virii în lume se află Doamna scrisului românesc Ioana Postelnicu, ce va mai adăuga la 18 martie un ghiocel la buchele generos al unei vârste pe deplin împlinită prin creație.

Creația este atributul spiritelor alese, asigurând neuitarea pentru cei ce au pus la temelia existenței lor munca, talentul, curajul de a pune în imagini

„O viață” pentru un muzeu

Cu o zi înainte de Ajunul Crăciunului, la Inspectoratul pentru Cultură din Sibiu, a fost lansată o lucrare de referință pentru Sibiu și nu numai. Prin grija Ministerului Culturii și a Muzeului Țăranului Român a prins viață o lucrare ce încununează munca plină de curaj, răbdare și voință a preotului Zosim Oancea care timp de peste 30 de ani a fost părintele spiritual al vrednicilor locuitori din satul Sibiul, localitate ce face parte din salba de nestemate a Mărginimii Sibiului. Lucrarea intitulată: „O viață, un destin, o iconă” pe lângă prezentarea vieții luminoase dar și întunecate din unele perioade a preotului Zosim Oancea, cuprinde în peste 200 de planșe color cele mai reprezentative icoane pe sticlă aflate în muzeul din Sibiul.

Cu tenacitatea omului care a supraviețuit grelelor privațiuni îndurate în închisorile comuniste, părintele a reușit să adune de peste tot sute de icoane pictate pe sticlă, operă a unor meșteri cunoscuți, dar și a unor anonimi, care altfel poate s-ar fi pierdut ori ar fi luat drumul străinătății.

Spuneam că preotul Zosim Oancea a păstorit în Sibiul peste 30 de ani. Cred că, după anii de detenție, părintele nu a ajuns întâmplător la Sibiul. Și iată de ce Sibiul l-a dat pe Moise Măcinic, care în urmă cu 250 de ani a cunoscut prigoana și temnița pentru curajul de a apăra și lupta pentru păstrarea credinței strămoșești. Sibiul l-a avut pe preotul Popovici, care în data de 15 august 1916 — de Sf. Maria — împreună cu protopopul din Săliște Ioan Lupș, au fost ridicați din mijlocul familiilor și al credincioșilor de către stăpânitorii acelor

vremuri și întemnițați dincolo de Tisa, pentru marea vină, de a fi buni români. Și iată, după ani, i-a fost dat altui preot, lui Zosim Oancea, care și el a cunoscut temnițele, să păstorească la Sibiul. A fost o întâmplare? Nu. Un destin. El va lăsa în urmă un miraculos muzeu. Să răsfoim puțin lucrarea. Iată, numeroase icoane o înfățișează pe Maica Domnului. Unele cu pruncul în brațe, altele cu chipul îndurerat văzându-și fiul răstignit. Durerea nemăsurată dar și iertarea sunt deosebit de bine zugrăvite de către meșterii iconari. Privind acest chip, este bine să ne reculegem, să medităm și acum la sfârșit de veac să ne întrebăm: la ce slujește ura, răzburarea, dușmănia, violența, judecata strămbă? Supremă este doar credința, iar icoanele cuprind în ele credința celor care le-au făcut dar și a celor care se reculeg în fața lor cerând îndurare și iertare. În încheierea confesiunii sale, părintele Zosim Oancea spune: „Credința zice că atunci când ceri iertare cuiva, îi arzi pe draci”.

Cu prilejul lansării acestei frumoase lucrări a fost prezent și Ion Caramitru, ministru în exercițiu la Ministerul Culturii, care în cuvinte calde l-a omagiat pe părintele Zosim Oancea. El s-a referit și la faptul că doar cu câteva zile mai înainte, la Tg. Jiu a fost reînălțată Coloana fără de sfârșit. Muzeul de icoane pe sticlă din Sibiul este și el o Coloană fără de sfârșit. Este coloana credinței, coloana ortodoxismului fără de sfârșit.

Au trudit la realizarea lucrării: Irina Nicolau, Ioana Popescu și nepoata preotului Zosim Oancea, Raluca Alexandrescu.

NICOLAE DĂDĂRLAT

Rodul tipografic enunțat încununează eforturile cărturărești depuse de cei doi autori pentru a aduce în fața cititorilor, într-un an jubiliar, la ceas aniversar, cel mai râvnit pământ al creștinismului: Țara Sfântă, locul în care, cu 2000 de ani în urmă, se naștea, — minune negrăită între minuni —, în ieslea Betleemului, Fiul Celui Preainalt.

Apărută cu binecuvântarea P.F. Părinte Teoctist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, care i-a alcătuit și prefața, cartea evidențiază legăturile permanente ale românilor cu „pământul făgăduinței”. Sub motto-ul „Domnul este plin de răvnă pentru țara Sa și se îndură de poporul Său” (Ioil 2, 18), autorii au înmănușat studii și articole elaborate minuțios, cu acrivie documentară și cu suflet creștin luminat de chemarea divină pe care o exercită asupra ființei Locurile Sfinte, de către ierarhi, profesori de teologie, preoți, monahi, dar și mireni, unele preluate din publicațiile bisericesti, altele inedite.

Cartea este structurată pe șase capitole. Primul dintre acestea introduce cititorul în atmosfera Țării Sfinte, în spiritualitatea ca-

Ignatie Monahul, Prof. Gheorghe Vasilescu, ROMÂNII ȘI ȚARA SFÂNTĂ. LA DOUĂ MILENII DE CREȘTINISM, CULEGERE DE STUDII ȘI ARTICOLE, Ed. a II-a revăzută și adăugită, București, 1999, 317 p.

re pulsează în acel loc de confluență a celor trei mari religii monoteiste: creștinism, mozaism, mahomedanism, în istoria — rezumativă — a celor trei patriarhii creștine aflate acolo, oferind totodată și sumare coordonate geografice.

O serie de studii înfățișează „Legăturile istorice ale românilor cu Țara Sfântă”, (scrise de Marcu Beza, Pr. Ilie Georgescu, Diac. Ioan Ivan și Pr. Prof. Mircea Păcurariu), care pot fi detectate din vremuri străvechi și care impresionează prin trăinicia lor. Ele dovedesc cu prisosință faptul că românii, — fie domnitori, înalte fețe bisericești, preoți, monahi sau pelerini laici —, au fost înșaflețiți de o dragoste profundă față de acest pământ sacru, pe care nu au declarat-o doar, ci și-au asumat-o, materializând-o în ajutoare substanțiale care au contribuit la apărarea Ortodoxiei și la consolidarea solidarității între po-

poare. Mărturie în acest sens stau numeroase opere de artă, manuscrise, icoane și odoare sfinte de sorginte românească, care impodobesc lăcașurile de cult ortodoxe din Țara Sfântă.

Este semnalată în continuare prezența masivă a nevoitorilor români la Locurile Sfinte, între care la loc de frunte este cinstit și pomenit în veșnicie cuviosul Ioan Iacob Hozevitul, sfântul originar din binecuvântata Moldovă, ascet desăvârșit și stihuitor talentat.

Capitolul al IV-lea trece în revistă schimburile repetate de vizite întreprinse de întâistătătorii celor două patriarhii ortodoxe, — de la Ierusalim, respectiv București —, fiind reproduse discursurile rostite de aceștia, toate contribuind la „afirmarea unității și viabilității Ortodoxiei în lumea contemporană”.

Nu puțin au fost pelerini români la Locurile Sfinte, care i-au atras aseme-

nea unui miraj ce odată atins însă, s-a transformat în realitate, potolind dorul după meleagurile impregnate de „sfinte urme de lumină, de suferință și de biruință ale Mântuitorului”. Majoritatea pelerinajelor au fost inițiate și îndrumate de ierarhi sau preoți, menirea lor fiind aceea de-a cultiva anumite laturi ale sensibilității religioase. În cele din urmă suntem invitați să poposim cu gândul la așezămintele românești din Țara Sfântă, din Ierusalim, Iordan sau Ierihon, cunoscând totodată și superiorii acestora.

Cartea prezentată se constituie într-un îndemn adresat cititorilor de a se adăuga la rândurile numeroșilor pelerini spre Țara Sfântă, iar pentru cei ce nu au această bucurie, într-un îndemn la conștientizarea faptului că Ierusalimul trebuie și poate fi găsit în adâncul sufletului fiecărui creștin. Meritul incontestabil al volumului este acela de a releva atașamentul poporului nostru față de Locurile Sfinte, reușind să transpună cititorul în lumea mirifică și sacră reprezentată de Țara Sfântă — leagănul creștinismului.

Drd. CLAUDIA DUMITRIU

Manuscrisele de muzică psaltică — un inestimabil tezaur

O evidență completă a tuturor manuscriselor muzicale psaltice românești și bilingve (greco-române), existente chiar și numai într-un spațiu restrâns precum cel al unor biblioteci publice și colecții particulare din Brașov, nu a fost tocmai ușor de realizat. Lipsa unor cataloage generale sau cu o tematică adecvată, apoi conlucrarea specialiștilor din domeniul respectiv și publicarea, cu o anume ritmicitate, de bibliografii de profil, sunt, încă, tot atâtea situații ce pot să-ți îngreuneze finalizarea unui demers muzicologic concret.

Aplicând în cercetarea noastră unele dintre recomandările codicologice, existente în literatura de specialitate (Titus Moisesescu, Sebastian Barbu-Bucur, Gabriel Ștrempel sau Gregorios Stathis de la Atena), credem că am reușit să punem în evidență atât valoarea de document a manuscriselor respective (cu neume) cât și, indubitabil, pe aceea de ordin repertorial și de creație, datorate protopsalților români din veacurile XIX și XX. Evident, acolo unde investigațiile ne-au permis, am lămurit și unele date cu privire la circulația unei astfel de muzici, la particularitățile și modelul ei de realizare artistică.

Din cele 24 de manuscrise de muzică psaltică aflate în Brașov, 16 dintre ele aparțin Muzeului Bisericii „Sf. Nicolae” din Șchei și reprezintă, în întregul lor, munca unor copişti și compozitori cunoscuți cu numele de: Protosinghelul Varlaam Barancescu, Nicolae Brătescu, George Ucenescu, Neculai Odor, N. P. Charalampiu, Timotei Popovici sau cei doi elevi sau studenți teologi transilvăneni care și-au notat în caietele lor de școală, variante ale cântărilor după *Colecția de la 1890*, a lui Dimitrie Cunțan (1837-1910).

Dar, după cum vom observa, manuscrisele respective nu cuprind doar cântările copiştilor nominalizați ci și numeroase alte creații psaltice semnate de Macarie Ieromonahul (1770-1836) Anton Pann (1796-1854), Dimitrie Suceveanu (1816-1898), Filotei Episcopul (1805-1860), Visarion Nemțeanu sau Protopsalțul (sec. XIX), Iosif Monah (sec. XIX), Dionisie Fotino Moraitul (1777-1821), Petru Efesiu (m. 1840) sau cele ale protopsalților greci, Gheorghe Cretanul, Grigorie Protopsalțul și alții cântările celor menționați în acest loc constând din *axioane*, *heruvic*, *polielee*, *chionice*, *slavoslovii* precum și unele răspunsuri liturgice cu importanță specială în rândurile tipiconale bisericești.

Din sumarul celor 16 manuscrise psaltice, din care unele în notație guidonică (liniară), se poate observa că Protosinghelul Varlaam Barancescu (1808-1894) a ocupat, atât prin *Cinstitul Paraclis* (ms. nr. 47, 48 și 55) cât și prin *axioanele Ingerul a strigat* (glas III) sau *Vrednică ești cu adevărat* (glas V), un loc important între ceilalți creatori de muzică ai veacului XIX: Macarie Ieromonahul și Anton Pann. Faptul că *Paraclicele*

au fost tipărite la București, în anul 1863, de către Oprea Demetrescu (1824-1912), sau că unele cântări, de genul celor menționate, sunt interpretate și în acest sfârșit de mileniu, ne îndreptățește a spune că Varlaam Barancescu ne-a lăsat ca moștenire o creație psaltică inspirată și binefăcătoare sufletului nostru și bisericii pravoslavnice, deopotrivă.

De la un alt creator de marcă, George Ucenescu (1828-1896) ne s-au păstrat, în manuscris, 54 de cântări răzlețe, notate pe foile de forșat ale unor cărți de practică bisericească din Șchei (*Minei*, nr. inv. 448, 904, 905, 906, 910, 911, 912, 915, 1112, 1113, 1114, 1115, 1116; *Octoih*, nr. inv. 919; *Triod* (Triodion), nr. inv. 1117, 1118; *Penticostar*, nr. inv. 1119).

Abordarea și reușita cântărilor de structură miniaturală îl situează pe iscusitul protopsalț George Ucenescu, între cei mai dotați slujitori ai stranei de la Biserica „Sf. Nicolae” din Șcheii Brașovului, iar ucenicii lui, George Ionescu, Nicolae Poppu, Ioan Crețu, Ioan Moldovan, George Moldovan, frații Constantin și Dimitrie Irimia, I. Ciurea, Bucur Cristea și Alexandru Odor, Florea Roncea, Iacob Adrian și Ioan Bobeș, fiind remarcați atât în Țara Bârsei (Săcele, Târlungeni, Zărnești), dar și pe Olt, la Făgăraș.

Că George Ucenescu a fost un cunosător al tradiției cântării psaltice profesionale, cât și un împătimit al culegerii melosului de factură populară (*Manuscrisul Ucenescu. Cânturi*, 1979) se poate observa și din *Aliluia* (*Minei*, nr. inv. 1114-4, fila 1-v), compus în *modul vechiu*, în care țesătura melodică pendulează într-un evident paralelism major-minor dar de o altă nuanță (lucrare): din glasul VIII se trece la glasul I.

Chiar dacă la jumătatea sec. al XIX-lea erau deja în circulație mai multe tipărituri cu muzică psaltică «românită» (Macarie, Anton Pann, Nectarie Frimu, Dimitrie Suceveanu, Filotei Episcopul) Nicolae Brătescu, psalțul Mitropoliei București și apoi al Capelei din Groaveri - Șchei, și-a demonstrat puterile, cu succes, în compunerea a numeroase pagini de cântări bisericești, rămase însă în manuscris: *Rânduiala sfintei și dumnezeiești Liturghii* (1859), ms. nr. 49; *Extract care cuprinde în sine toate cântările cele de peste tot anul* (1857), ms. nr. 50; *Privigheri sau Măneacător care cuprinde rânduiala dimineților* (1857), ms. nr. 51; *Calofonicon care cuprinde în sine toată floarea cântărilor* (1859), ms. nr. 53; *Heruvico-Kinonicar* (1859), ms. nr. 54; *Antologie sau Heruvico-Kinonicarul* (1861), ms. nr. 61.

În acțiunea de «românire» și, evident, de îmbogățire a repertoriului psaltic autohton, Nicolae Brătescu a tradus și a creat în spirit „original” sau „în chipul grecesc”; apoi a prescurtat în sistema introdusă de Macarie

(Continuare în pag. a 6-a)

Prof. Dr. CONSTANTIN CATRINA-ȚIU

Teologie

(Urmare din pag. a 2-a)

Aceasta e înainte de toate o tendință, un curent, un ethos, ține de „teologia politică”, fără a se confunda cu aceasta. Accentul cade mai mult pe acțiune (praxis) decât pe interiorizare; sunt vizate cu precădere aspectele practice, fără a degenera într-un moralism simplist.

În cele din urmă ajungem și la *teologia europeană*. Pentru că a găsit un mediu propice teologia s-a dezvoltat în Europa până la a se confunda vreme îndelungată cu teologia creștină propriu-zisă. Veacuri de-a rândul teologia creștină a fost epinamente europeană. Problema e că la ora actuală e greu să se vorbească de o teologie creștină europeană, pur și simplu, aceasta fiind ori Răsăriteană, ori apuseană, ori ortodoxă, ori romano-catolică sau protestantă și dacă vrem: germană, franceză, română, greacă etc., fiecare cu specificul ei. Reținem că teologia europeană și-a pierdut înfățișarea de odinioară pentru că însuși creștinismul a încetat să mai fie exclusiv european.

În acest context încadrăm și *teologia țării noastre*, ce are un profund specific ortodox și român. Ea e credincioasă izvoarelor Revelației, este profund eclesială, locul ei găsindu-se în centrul vieții Bisericii, ea manifestându-se nici autonom, nici paralel, ci identic cu aceasta; teologia românească îmbină și organic spiritualul și socialul, credința și viața, religia și lumea; ea este atașată profund istoriei și mentalității neamului românesc, dar manifestă o extraordinară deschidere spre dialog (dimensiune ecumenică). Dezvoltarea teologiei românești a cunoscut, cronologic, mai multe perioade, dar cu siguranță că acestea vor constitui subiectul unui studiu ulterior. Cert este că ea răspunde realist și specific la problemele majore ale vieții in-

terne și externe și a căutat să dea expresie identității sau caracterului ei original în contextul Bisericii lui Hristos de pretutindeni. Maturizându-se pe planul cercetării și orientării, teologia ortodoxă română a purces astăzi să definească structurile și spiritul care formează etosul specific spiritualității Bisericii noastre.

În loc de concluzii, mărturisind poate că am păcătuțit prin simplificare în redarea prezentei expunerii, reproduc cuvintele Mântuitorului: „Cine are urechi de auzit, să audă!”

BIBLIOGRAFIE:

1. Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Tratat de teologie dogmatică și ecumenică*, Ed. „România Creștină”, București, 1990.
2. I.P.S. Dr. Nicolae Corneanu, *Quo Vadis?*, Studii, note, comentarii teologice, Ed. Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1990.
3. Diac. Ioan Pulpea, *Configurația actuală a creștinismului*, Studii Teologice, nr. 3-4; 1949.
4. Pr. Conf. Ștefan Alexe, *Curenți și tendințe noi în teologia contemporană*, Ortodoxia, an XXIX, nr. 1, 1977.
5. Comité National des Noirs Responsables d'Eglise, *Théologie noire*, în „Lumière et Vie”, vol. XXIII, 1974, nr. 120.
6. Lect. Dr. Remus Rus, *Iisus Hristos în gândirea asiaticilor indieni*, Studii Teologice, an XXXIII, nr. 5-6; 1981.
7. Diac. Prof. Emilian Vasilescu, *Probleme ale creștinismului african*, Studii Teologice, an XV, nr. 9-10; 1963.
8. + Dr. Antim Nica, *Negrii ortodocși africani și luța lor pentru autonomie*, Ortodoxia, an XIX, nr. 1; 1967.
9. Diac. Asist. Ion Bria, *Teologia Ortodoxă română contemporană*, „Glasul Bisericii”, an XXX, nr. 1-2; 1971.

De vorbă cu pr. Macarie Simonopetrul*

— *Prea Cuvioase Părinte Macarie, vă rugăm să ne dați câteva date biografice.*

— M-am născut într-o familie catolică, în anul 1952, și pot să spun că inițial nu am prea avut multe în comun cu biserica. Se știe că odată cu Conciliul al doilea de la Vatican din 1964, Biserica Catolică a demarat o serie de reforme, printre care și redimensionarea vieții liturgice, astfel ca cei care erau cât de cât atașați de viața liturgică au încercat să-și caute alte limanuri, producându-se anumite convertiri, respectiv catolici care au îmbrățișat tradiția liturgică răsăriteană.

În ceea ce mă privește, am intrat la Universitatea din Paris în anul 1968 ca să studiez sociologia, într-o vreme în care toată lumea era inebunită de comunism. În loc să fac politică am început să mă refugiez în teatru, am căutat felul cum e înțeles, cum se face teatru în răsărit și am ajuns la concluzia că teatrul are un scop liturgic.

În acea criză adâncă în care se găsea atunci Occidentul, care era de fapt o criză a întregii civilizații, foarte puțini înțelegeau că substanța teatrului și a artei este liturghia, slujirea. Intelectualii voiau să se zidească fără nici o legătură cu Dumnezeu, și astfel,

fiecare sector al civilizației nu avea legătură cu celălalt, devenind astfel autonom, pe când societatea trebuie să fie un întreg și ele, sectoarele, să aibă legătură între ele.

— *Cum v-ați convertit la ortodoxie și cum ați ajuns în Athos?*

— Încetul cu încetul am înțeles că ceea ce a pierdut Occidentul și care era de fapt sursa tuturor neajunsurilor sale existențiale era dimensiunea liturgică răsă-

(Continuare în pag. a 7-a)

* Interviu realizat la Sf. Munte Athos de către Masterand ȘTEFAN-LUCIAN TOMA

Pr. Nicolae Topolog

(Urmare din pag. a 3-a)

mir și Ioan Felea, alături de mai vechii Onisifor Ghibu, Ilie Beu, Nicolae Itu, Eugen Todoran etc. Gândul lor permanent a fost acela lansat încă în anul 1908 de profesorul Nicolae Bălan „de a reforma din temelii întreaga organizație a Seminarului „Andreian” sporindu-i cursurile de la trei la patru ani și de a întocmi viața de internat a studenților conform cu învățăturile care li se propun”. Acest deziderat, din păcate, nu a putut fi pus în aplicare decât mult mai târziu când cel care l-a propus s-a aflat în scaunul de mitropolit al Ardealului. Așa că, între anii 1912—1915, Nicolae Topolog se pregătește în institutul sibian pentru a deveni preot, perfecționându-și totodată cunoștințele muzicale cu Ioan Felea și Aurel Popovici. După terminarea cursurilor, în baza deciziei Consistoriului Arhiepiscopiei din 7 septembrie 1915, susține examenul de absolvire, obținând calificativul „Foarte bine” și, totodată, dreptul de „a concura la un post de paroh conform calificățiunii sale”. După căsătorie, în anul 1917, este hirotonit pentru parohia Turnișor dar greutățile cauzate de prima mare conflagrație mondială nu-l ocolesc nici pe el și, în același an, îl găsim pe frontul din Apus, în calitate de căpitan în armata maghiară unde va rămâne până la sfârșitul războiului. În toamna anului 1918, prin Viena și Budapesta, se întoarce în țară și, alături de întreaga suflare românească, participă la marea sărbătoare de la Alba Iulia.

După doi ani de pașnic slujire la altarul bisericii din Turnișor, în anul 1920 se afla la Cluj, student la recent înființatul Conservator de Muzică. Vocea lui frumoasă de bariton l-a impresionat pe profesorul său Juliu Crișan care i-a și propus să rămână solist în cadrul operii. La Conservatorul clujean a beneficiat de o temeinică pregătire din partea primei pleiade de profesori conduși de directorul Gheorghe Dima — Romulus Cionca, vioară, Augustin Bena, teorie și solfegiu, Ana Voileanu, pian, Marian Negrea, armonie. Deși se prevedea o frumoasă carieră artistică, nu rămâne aceluiași an, se întoarce la credincioșii săi din Turnișor primiți spre păstorie și la familia care, între

timp, se îmbogățise cu o fetiță.

Întors acasă, Nicolae Topolog se angajează cu toate forțele într-o vastă activitate la altar dar și pe linie culturală. Pentru început pune bazele unui cor bărbătesc și unui cor mixt și înființează Reuniunea femeilor ortodoxe a cărei conducere o va prelua soția sa. Datele referitoare la activitatea celor două coruri sunt foarte puține dar se știe că ele s-au încadrat în întregii mișcări culturale și artistice a localității în centrul căreia se afla forul confesional și școala. Corul bărbătesc cânta în biserică dând răspunsurile la Sf. Liturghie, frumos și nuanțat, realizând momente de adevărată înălțare sufletească. De asemenea, s-au realizat și concerte la care au participat un mare număr de spectatori, repertoriul acestor programe fiind compus, în special, din lucrări ale compozitorilor ardeleni — Timotei Popovici, Gheorghe Dima, Tiberiu Brediceanu, Augustin Bena etc. De fiecare dată, părțile solistice erau susținute de el, în special doinele interpretându-le cu multă însuflețire, vocea sa caldă și plină de simțire imprimând în sala de spectacol o atmosferă de lirism și de poezie ce nu se putea uita curând. Avea o plăcere deosebită pentru interpretarea doinelor *Floarea lui, floare trecui, Pădure, dragă pădure, Dorurile mele, Pe marginea Dunării* etc., lucrări ce exprimau stări sufletești deosebite dar și realități sociale specifice unei anumite epoci din istoria românilor transilvăneni. Prin programele sale, Nicolae Topolog urmărea să evidențieze valoarea culturii naționale, puterea de creație a geniului popular dar și capacitatea de interpretare a lucrărilor la un înalt nivel artistic.

Pe parcursul anilor cât a fost preot în Turnișor, Nicolae Topolog a funcționat ca profesor suplinitor la Institutul Teologic, Școala de cântăreți bisericești și Școala normală „Andrei Șaguna” din Sibiu predând, pe rând, *Cântări bisericești și Tipic, Muzică vocală și Ansamblu coral*. Pentru a da tinerilor posibilitatea afirmării talentului lor interpretativ, în special în concertele corului studenților teologi, a introdus un repertoriu bogat, colorat și cu multă muzică laică. În afara compozitorilor români — Gheorghe Dima, Timotei Popovici, Gavril Musicescu, Ion Vidu etc.

— el apelează la lucrări aparținând creației muzicale universale, coruri celebre din opere de G. Verdi, Ch. Gounod sau cantate de J. S. Bach, Claudio Monteverdi, Ludwig van Beethoven, J. Haydn, etc. contribuind, astfel, la valorificarea culturii și artei universale.

În anul 1940, pentru a fi împreună cu fiica sa, se mută la București unde, timp de treisprezece ani, slujește ca preot în parohia Mavrogheni și la capela Avrig. Spre sfârșitul vieții, dornic de mai multă liniște, părăsește capitala și se mută la Vălenii de Munte, slujind timp de doisprezece ani la biserica „Sf. Nicolae” și la capela „Sf. Ioan Botzătorul” din cartierul Tabaci.

Se stinge din viață la 6 mai 1975, amintirea lui neputând fi desprinsă de frumusețea omului, noblețea spiritului și rigurozitatea slujitorului bisericii strămoșești.

Un succint apel

(Urmare din pag. a 4-a)

Sfântul Apostol Iacob surprinde foarte sugestiv această pervertire a cuvântului, a limbajului. „Prin cuvânt binecuvântăm pe Dumnezeu și Tatăl și tot prin cuvânt blestemăm pe oamenii care sunt făcuți după asemănarea lui Dumnezeu. Din aceeași gură iese și binecuvântarea și blestemul” (Iacob III, 9—10).

Și tot Sfântul Apostol Iacob merge mai departe și dovedește că această situație vine în contradicție nu numai cu principiile credinței ci și cu cele ale firescului și ordinii lucrurilor: „Nu trebuie frații mei să fie așa. Oare izvorul aruncă din aceeași vână și apă dulce și pe cea amară? Nu cumva poate smochinul să facă măslină și vița de vie să facă smochine? Sau izvorul sărat să dea apă dulce?” (Iacob III, 10—12). Sunt întrebări care cer reflecția și meditația noastră, atâtea vreme cât știm că pentru orice cuvânt pe care-l vom rosti, vom da socoteală în Ziua Judecării.

Numai privind spre Dumnezeu, cuvântul nostru poate redeveni ceea ce a fost de la început: un cuvânt al mărturiei adevărului, moralității, evlaviei și de ce nu al lui Dumnezeu.

Preotul, apărător și administrator al averii bisericești

Pentru a putea aprecia importanța exercitării unei supravegheri asupra felului cum se gospodăresc bunurile Bisericii ca și a rolurilor conștiinței în cinstita agonisire a acestor bunuri, trebuie să subliniem de la început că problema administrării bunurilor Bisericii este o chestiune de permanentă actualitate tocmai din pricina caracterului ei spiritual.

Biserica este un așezământ de origine divină întemeiat de Mântuitorul nostru Iisus Hristos al cărui scop este mântuirea credincioșilor. Scopul acesta și-l atinge prin activitatea pe care o desfășoară în lume, în mijlocul celor care o alcătuiesc. În calitatea sa de comunitate umană, Biserica se aseamănă cu celelalte societăți omenești posedând ca și acestea elementele caracteristice oricărei societăți, adică: un număr de membri, un scop către care să fie conduși membri, o autoritate care să asigure îndrumarea membrilor către adevăratul scop al societății, și anumite mijloace, cu ajutorul cărora să se poată ajunge scopul celorlalte. În folosirea bunurilor materiale Biserica nu-și pierde caracterul ei supranatural, după cum nici slujitorii ei prin administrarea acestor bunuri, nu-și pierd rolul lor sacerdotal.

Mijlocul cel mai de seamă prin care primele comunități creștine își strângeau cele necesare cultului și întreținerii clerului și ajutoarii săracilor l-a format daniile credincioșilor, sub formă de ofrande și colecte. Mai târziu, prin veacul al IV-lea, Biserica își sporește patrimoniul și prin donații. Toate daniile se făceau de bună voie, respectându-se întru totul libertatea credincioșilor de a dispune de ceea ce au. Patrimoniul acesta era administrat la început, fără prea multe reguli contabile, ci numai cu multă cinste. Potrivit canonului 38 apostolic, episcopul

trebuia să poarte de grijă tuturor bunurilor bisericești și să le rânduiască pe ele ca și când Dumnezeu i-ar sta de veghe. În momentul când au apărut parohiile cu patrimoniul lor propriu, această purtare de grijă a trecut pe seama preoților, episcopului rămânându-i dreptul de control asupra acestora.

Pe măsură ce a sporit patrimoniul Bisericii, episcopii și-au luat ajutorii în problemele de administrare și sporire a acestuia, realizând și un control mai eficient asupra activității preoților. Faptul că iconomi trebuiau să dea socoteală episcopului de felul cum se chivernisesc veniturile bisericești, a dus la stabilirea în colecțiile de canoane a unor dispoziții referitoare la buna chivernisire a averii.

Datorită evoluției vremurilor, Biserica a trebuit să-și stabilească cât mai exact reguli și norme cu caracter obligatoriu după care slujitorii ei să se conducă în toate problemele administrative. La fel a procedat și Biserica noastră.

Sfântul Apostol Pavel stabilește o serie de calități care trebuie să caracterizeze pe un preot. Apostolul scoate în evidență calități care constituie o problemă de conștiință privind buna chivernisire a casei lui Dumnezeu. Astfel, el trebuie să fie drept, cinstit și deschis cu oamenii în toate problemele legate de administrarea bisericii. Aceste calități vizează tocmai condiția morală și juridică a păstorului.

Actualele noastre legiuri bisericești fundamentate pe dragoste de Biserica și națiune, vin în ajutorul conștiinței preotului în toate problemele care privesc bunul mers al treburilor bisericești, inclusiv în problemele administrative. Statul acordă și el atenție felului cum își

chivernisește Biserica bunurile, participând material dar și exercitând controlul asupra unor aspecte din activitatea administrativă. Această legătură dintre Stat și Biserica realizată de-a lungul timpului funcționează și astăzi prin însăși existența instituțiilor statului care au ca scop asigurarea acestei relații cu dublu sens dintre Biserica și Stat.

Permanent preotul trebuie să aibă conștiința limpede de marele tezaur pe care îl chivernisește și de care trebuie să dea seama în primul rând lui Dumnezeu și apoi oamenilor, asemenea slugii cu talanții. În colecțiile de legi bisericești, bunurile Bisericii se întâlnesc sub denumirea de sfinte și sfințite. Sfinte sunt lucrurile destinate serviciului divin și consacrate, cum sunt vasele liturgice, antimisele și bisericile, iar sfințite sunt lucrurile care se găsesc în afara de biserică și se folosesc numai indirect pentru scopul Bisericii. Așa sunt toate bunurile mobile și imobile care stau în legătură cu lucrurile sfinte. Prin ele se face față nevoilor Bisericii, se cumpără vasele și obiectele folosite pentru serviciul divin, se repară bisericile și se ajută cei nevoiași, de asemenea se întrețin clericii. Toate aceste bunuri provin din jertfa credincioșilor, a celor care sunt apropiați Bisericii, care înțeleg că fără posibilități materiale nu poți exista și lucra în lume. Este ceva înălțător în faptul de a avea grijă deosebită de bunurile care-ți folosesc slujirii, prin aceasta mulțumind și pe Dumnezeu și obștea credincioșilor.

Trebuie, de asemenea, să fim cu toată atenția la chivernisirea bunurilor Bisericii și pentru motivul că deși au un caracter specific, ele rămân totuși bunuri obștești. Cu cât în conștiința oamenilor se va impune mai temeinic respectul averii bisericești, cu atât vor interveni mai rar și mai blând sancțiunile prevăzute de legi împotriva celor care vor cauza prejudicii acestor averi.

Preotul trebuie să aibă convingerea că bunurile nu sunt ale lui, ci ale tuturor și să le respecte. Să aibă ocazia să se convingă că îngrijirea de bunurile Bisericii, nu-i întinează cu nimic elementul sacerdotal. Felul cum au fost chivernisite bunurile de către clerul veacurilor primare să fie o permanentă povăț și ghid pentru toată vremea. Împreună cu toate îndrumările și îndemnul date, să lucrăm „cu bunăvoință, ca și cum am sluji Domnului, nu oamenilor“ (Efeseni 6, 7).

Drd. JOANTĂ S. SORIN

BIBLIOGRAFIE:

1. Belea Nicodim, *Calea către preoție*, Sibiu, 1946.
2. Idem, *Contribuții la problema conducerii credincioșilor de la sate*, Sibiu, 1964.
3. Idem, *Gânduri despre rolul conștiinței în chivernisirea bunurilor bisericești*, în rev. *Mitropolia Ardealului*, an. 1965, nr. 7-8.
4. Floca Ioan, *Drept canonic ortodox, legislație și administrație bisericească*, vol. I-II, București, 1990.
5. Idem, *Canoanele Bisericii Ortodoxe, note și comentarii*, Sibiu, 1993.

Preoții și rolul lor social

În viața poporului român, Biserica a jucat întotdeauna un rol foarte mare, de cele mai multe ori fiindu-i singura mângâiere și singurul sprijin. După 1989 toate sondajele de opinie efectuate timp de peste un deceniu au arătat clar un lucru pe care toată lumea îl știa: *Biserica este instituția care se bucură de cea mai mare încredere din partea românilor*.

În acest context, rolul social al preoților este foarte important, ca slujitorii ai Bisericii preoții trebuie să fie conștienți că prin tot ceea ce fac ei pot strica sau îmbunătăți felul în care populația percepe Biserica.

Răsfoind o veche cronică bisericească scrisă de părintele Ioan Moșoiu din Bran, am dat peste o însemnare datând din 1924 referitoare la rolul social al preoților, pe care o redau mai jos: „Trăind în

mijlocul societății, preotului îi revine o mulțime de îndatoriri și după felul în care le va îndeplini va fi judecată întreaga tagmă preoțească, dar și Biserica careia el îi slujește. Poate de la nici un alt factor social nu se cer atâtea servicii ca de la preot. Preotul trebuie să-și răscolească sufletul cât mai adânc, ca să nu se depună pe el cenușa nepăsării. Nimeni nu poate să cunoască mai bine decât preotul poporul cu însușirile lui, nimeni nu se poate interesa mai mult de lipsurile lui, fiindcă nimeni nu se află într-un contact mai strâns cu poporul și nu trăiește clipele de sinceritate și intimitate pe care le trăiește preotul prin taina spovedaniei.

În vremuri în care nivelul moral este atât de scăzut, preoții audatoria sfântă de a contribui cu experiența și cu sfaturile lor la ridicarea nivelului moral

al credincioșilor, ajutând la progresul societății și la așezarea pe temelii solide a statului nostru.

Deși nu au puterea Mântuitorului de a face minuni, preoții pot sprijini poporul desfășurând o activitate social-caritabilă. Multă dezamăgire aduce un preot când se retrage cu indiferență de pe terenul vieții publice izolându-se de credincioși și lăsând Biserica singură. Un preot harnic se interesează îndeaproape de lipsurile credincioșilor săi, ca să-i poată conduce pe calea vieții acesteia și a celei veșnice.

Preotul trebuie să fie asemenea unui tată care nu-și irosește energia aiurea, pentru lucruri străine, ci care se grăbește la odrașla lui pentru a-i oferi toată dragostea și înțelege-

(Continuare în pag. a 7-a)

DUMBRAVĂ AL.-PETRU,
Student T.P., anul I

Manuscrisele

(Urmare din pag. a 5-a)

și Anton Pann; și în toate cazurile, mai ales pentru cântările oferite școlilor de psaltichie, organizate în mănăstirile de maici, Nicolae Brătescu a consemnat: „în sistema nouă“ (hrisantică).

Spre deosebire, însă, de alți creatori de muzică bisericească, din secolul al XIX-lea, Nicolae Brătescu a avut în vedere și rezolvarea unor probleme legate de specificul muzicii bizantine: „Când să cântă «Axionul» - menționează protopsaltul - trebuie băgare de seamă la lucrarea gorganelor și mărturiilor“; sau: „Să știe că floralele puse printre toate cântările au lucrarea lor greu în ascuțime, pentru aceea nu trebuie pronunțate în diftong“ (ms. nr. 50, p. 156). De asemenea, cunoscând foarte bine desfășurarea (tipicul) slujbelor religioase, atât din mănăstiri cât și din bisericile de mir, Nicolae Brătescu grupează atât *axioanele*, *heruvicile* cât și *chironicele în cântări săptămânale, duminicale și pentru sărbători împărătești*.

Alte două manuscrise din Scheii Brașovului (*colecții de cântări psaltice în notație liniară*), provin din Fondul Tiberiu Brediceanu și conțin cântări pentru *Vecernie*, *Utrenie* și *Sfânta Liturghie*. Comparând cele două culegeri (caiete de muzică) cu manuscrisul lui Timotei Popovici (1870-1950) - *Cântările bisericești după Dimitrie Cunțan* (Brașov, 1898), trebuie observat că numai și după un deceniu de la apariția culegerii de la Sibiu (1890), vor intra în repertoriul psaltic din zonele Sibiu-Blaj-Brașov și unele inflexiuni de ordin armonico-tonal răspândite, în mod prioritar, prin sistemul de învățământ al veacului XX.

Un mănunchi de alte cinci manuscrise de muzică psaltică (românești și grecești), între care și unul în *notație armeană* (ms. nr. 42), sunt păstrate la Biblioteca „George Barițiu“ - Secția Colecții Speciale Brașov. Din unele însemnări marginale aflăm, de pildă, că *Irmo-loghionul* (ms. nr. 4) conține „... podobiile celor opt glasuri întocmite precum se văd, de sfinția sa Părintele Ghelasio Ieromonahul (n. Basarabia - m. 1851, Curtea de Argeș), pentru trebuința Seminarului Sfintei Episcopii Argeș la care am început eu, cel mai jos iscălit, a le prescrie în anul 1842, mai 3, după trecerea unui an de la venirea într-o acest seminar“ (Sub formă de *Exlibris*, urmează semnătura copistului: *Dintr-ale lui Dimitrie Protopsaltul*). *Melissa*, un alt manuscris (greco-român, nr. 3), de Ilie Fotino conține creații psaltice semnate și de Petru Lampadarie, Grigore Protopsaltul, Petru Vizantiu, Daniil Protopsaltul și alții. De știut, însă, că manuscrisul nr. 3 (Ilie Fotino, *Melissa*) nu este unitar; la alcătuirea acestui exemplar contribuind, în timp, și alți copisti precum: Petre Cântărețul, B. Marinescu.

În legătură cu numele lui Ilie Fotino (1806-1850), creatorul multor pagini de muzică psaltică de până la 1850, trebuie spus că acesta s-a bucurat de o notabilă apreciere din partea protopsaltilor români. Deși, de exemplu, „prenumerării cărților de psaltichie aveau la îndemână — în această vreme — cele două tomuri ale lui Anton Pann intitulate *Heruvico-Chinonicar*, în practica cultului din Biserica ortodoxă se cântau și „Heruvic[le] D[omnului] Ilie Fotino, traduse din grecește de Petre Cântărețul Mănăstirii Kâmpulung“.

Din colecția inginerului Gheorghe Conțu din Brașov am studiat un *Anastasimatar* (cu

Propedie); o *Carte de cântări bisericești* pentru Ștefan Moldovan (1866) și o *Antologie* (ms. greco-român, ante 1850) din care am extras și următoarea însemnare: „Caietul lui Ioan George Berescu, luat de la George Oldean... fost mare cântăreț la școala de la Buzău și a primit acest caiet de la Anton Pann“.

Menționăm că cele trei manuscrise aparținând ing. Gheorghe Conțu (Colecția de manuscrise și carte veche), provin din fosta bibliotecă a episcopului Nicolae Popea (1826-1908), originară din Săcelele Brașovului.

Investigațiile întreprinse pe marginea celor 24 de manuscrise de muzică psaltică (notație hrisantică și guidonică), din care unele nu le-am menționat în rândurile de față, ne dau prilejul să formulăm următoarele considerații:

● Școala și Biserica voievodală din Scheii Brașovului, prin slujitorii lor devotați (preoți și dascăli), s-au constituit de-a lungul timpului în adevărate centre de studiu și creație, de interpretare a muzicii de tradiție bizantină;

● Răspunzând nevoilor directe, legate de strană și de școala de psaltichie, atât Varlaam Baranescu, George Ucenescu, Nicolae Brătescu și alții, au pus în valoare nu numai creația de muzică psaltică, adaptată principiilor ei de «românire», dar au și implementat o serie de elemente teoretice și practice corespunzătoare continuității învățământului românesc de specialitate.

În esență, manuscrisele psaltice și bilingve, existente în unele biblioteci publice și colecții particulare din Brașov, răspund cu claritate ideii de unitate și de perpetuare inconfundabilă a muzicii eclesiastice în Biserica noastră pravoslavnică.

„Fie mie după cuvântul tău“!

(Urmare din pag. 1)

tat să fie Maica Mântuitorului, poate că nici acum nu am fi fost răscumpărați.

Sfântul Grigorie Palama spune că Buna-Vestire s-a petrecut într-o zi de *vineri*, la ceasul al șaselea, adică în ziua și-n ceasul în care au păcătuit primii oameni și în care avea să se întâmple jertfa Crucii.

Buna-Vestire „este începutul mântuirii noastre și arătarea tainei celei din veac“ (Troparul Sărbătorii). Este ziua bucuriei și a speranței împăcării noastre cu Dumnezeu, prin întruparea Dumnezeiescului Său Fiu.

Sfântul Maxim Mărturisitorul spune că „oștile ingerilor au nimit-o cu adevărat fericită, ca și neamurile oamenilor, iar cei ce nu o numesc fericită și nu o preamăresc nu sunt numărați împreună cu oamenii, ci sunt fiii pierzaniei și partea diavolului, însă toate neamurile adevăraților oameni o numesc fericită și o preamăresc, și o au drept ajutor și mijlocire la Domnul“.

Evenimentul Bunevestiri, depășind hotarele timpului și ale spațiului, rămâne mereu proaspăt în viața Bisericii. Crearea lumii - într-un începuturi - și recrearea ei - prin întruparea Domnului binevestit de inger cer - a treia schimbare - de această dată personală - a fiecăruia dintre noi. Căpătăm starea de *om nou* în momentul în care și noi, în smerenie și ascultare, răspundem chemării, ca carecând Fecioara: **Fie!**

Spiru Haret

(Urmare din pag. a 3-a)

localul propriu împreună cu cel al Casei Școalelor. Fonduri ale instituției administrative centrale a Bisericii au fost folosite pentru construirea sediului pentru Sinod și pentru Consistoriul superior bisericesc, pentru Palatul Mitropolitan din Iași. În cadrul Casei Bisericii Naționale s-au înființat un muzeu de icoane vechi și obiecte bisericești, o bibliotecă cu tipărituri de valoare, o secție de iconografie, o tipografie. Prin *Legea din 1909* s-au adus modificări Legii sinodale din 1872 privind lărgirea cercului eligibililor la demnitățile eclesiastice și extinderea posibilității de exprimare a preoților în privința chestiunilor bisericești. În anul 1909 s-a adoptat *Legea pentru înființarea Consistoriului superior bisericesc*.

Spiru Haret a fost un om puternic, un om integru. Nu numai că nu și-a uitat originea țărănească, dar a fost un consecvent și tenace luptător pentru interesele economice ale țărănilor. Spiru Haret a fost un excelent profesor, un apro-

piat al dascălilor pentru a căror condiție socială și stabilitate profesională a militat. A fost, în ciuda aparențelor severe, un om sensibil și generos, dovadă fiind *opera sa de filantropie culturală*.

Era firesc ca un om cu performanțele științifice, profesionale, politice, un om integru, puternic și voluntar ca Spiru Haret să aibă adversari și admiratori. Adversarii l-au atacat pentru ideile reformatoare îndrăznețe, pentru stăruința cu care acționa în favoarea emancipării economice și culturale a țărănilor și dascălilor, l-au acuzat de instigare la revoltă în anul 1907, l-au acuzat de aderare la ideile socialiste, de folosirea învățătorilor și preoților ca agenți ai politicii liberale. Admiratorii i-au creat marelui Haret imaginea de om exemplar al școlii, profesor eminent, administrator exigent al învățământului, înalt demnitar integru, mare patriot, liberal luminat, sfetnic al dascălilor, luptător consecvent pentru emanciparea economică și culturală a țărănilor, învățătorilor și preoților.

(Urmare din pag. a 5-a)

riteană, echilibrul Tradiției. Înaintând în cunoaștere am lăsat teatrul și am ajuns la substanța Tradiției, la un creștinism diferit de cel al catolicismului. M-au impresionat părinții Bisericii, în special Sf. Dionisie Areopagitul, Sf. Maxim Mărturisitorul la care am găsit cheia existenței.

Am văzut mai apoi că ceea ce reprezintă cultul nu e numai în cărți, ci că este o experiență vie, experiență care mi-a fost împărtășită de niște oameni aleși. Între 1970—1972 am găsit un grup de călugări catolici, care însă primiseră de la Vatican binecuvântarea să trăiască în tradiția liturgică răsăriteană, în fruntea cărui era pr. Placide Desseille, grupare care mai apoi a renunțat cu totul la catolicism.

Pr. Placide vorbea totdeauna de Mt. Athos și de România, pe care a vizitat-o în 1971, când i-a cunoscut pe pr. Andrei Scrima, pe mitropolitul Antonie Plămădeală, pe pr. Dumitru Stăniloae.

În 1975 am vizitat și eu cu pr. Placide România și Athosul, atunci i-am cunoscut și eu pe pr. Paisie și pe pr. Cleopa, cu care am avut o discuție de opt ore fără oprire. Pentru mine Biserica și poporul român au fost o adevărată descoperire. Roadele acestor vizite și a următoarelor s-au concretizat în 1979, când am devenit călugăr

De vorbă cu...

în Mănăstirea Simonos-Petras din Sfântul Munte.

— *Ce personalități ale vieții teologice românești ați cunoscut?*

— Aici la mănăstire și mai apoi, timp de trei ani cât l-am însoțit pe arhimandritul Emiliano în Franța, l-am cunoscut pe mitropolitul Serafim Ioanță, care pe atunci era la Saint Serge și care m-a impresionat prin trăirea și cultura pe care o răspândea. L-am cunoscut și pe pr. Vasile Mihoc, în ceea ce privește relația mea cu pr. Ioan Ică jr., ea se datorează prezenței manuscrisului lucrării mele — Triodul explicat — în limba franceză în biblioteca Facultății de teologie din Sibiu, găsirii acestuia și dorinței părintelui de a-l tipări. Îl cunosc pe pr. Ică doar din corespondență și îmi doresc foarte mult ca într-o zi să îl cunosc și personal.

— *Ce ne puteți spune despre relațiile românilor cu Athosul și despre renașterea monahismului atonit?*

— Al doilea cititor al mănăstirii noastre este Mihai Viteazul, pe care îl pomeneam la toate slujbele; el ne-a dat metocul Mihai Vodă din București și alte proprietăți, prin care mănăstirea noastră a supraviețuit între sec. 16—18. Dar ce mănăstire atonită nu s-a bucurat de filantropia poporului român?...

După al doilea război mondial, până în 1970, Athosul s-a aflat într-o perioadă de decădere, tinerii nu mai veneau, preferau să meargă să muncească în Occident și apoi nu pe mulți îi interesa monahismul. Dar nu numai monahismul a fost în criză, ci și teologia, ca o consecință a faptului că teologii erau influențați de mediile catolice. După 1970 situația se schimbă, Sfinții Părinți sunt redescoperiți în Grecia, aceasta și datorită faptului că o serie de teologi greci au studiat în Occident și au avut legături cu diaspora rusească, respectiv cu Evdokimov, Lossky, Florovsky și astfel au revenit la vechea redescoperire. Redescoperirea Sfinților Părinți a însemnat evident și o redescoperire a monahismului atonit. În 1959 pr. John Meyendorff își da doctoratul pe o temă legată de activitatea Sf. Grigorie Palama, teologul grec Panaghiotis Hristu întemeiază Ydrima Vlatadon, cu preocupări de palamism și teologie mistică, fiind firească o reîntoarcere spre Mt. Athos.

În epoca de decădere erau părinți care au trăit ca asceți, cum ar fi Sf. Siluan sau Gheronda Iosif, a căror artă duhovnicească trăiește prin ucenici până astăzi, producând o înviore a isihasmului.

Între 1970—1980 numărul tinerilor a crescut și imaginea Sf. Munte s-a schimbat, atunci mulți și-au dat seama că Athosul e cel mai mare tezaur al Greciei și al lumii ortodoxe.

— *Dacă aveți câteva cuvinte către cititorii dvs. din România?*

— Trebuie să spun că m-am bucurat foarte mult pentru apariția „Triodului explicat” în limba română, e de altfel prima ediție, nu a mai fost tipărită până acum și îmi exprim convingerea că ea va folosi și oamenilor simpli care trăiesc într-o modestie sfântă duhul liturgic ortodox, și nu numai celor care o privesc ca o lucrare științifică și doar atât.

Să fie fiecare încredințat că cel ce trăiește viața liturgică a Bisericii, trăiește ca un om deplin, întreaga dimensiune a existenței având de fapt pentru el o conotație liturgică.

Trăind viața liturgică, creștinul dobândește, așa cum spune Sf. Maxim Mărturisitorul, acel — tropos iparxeos — acel mod de existență al împărăției Cerurilor. Tot simbolismul actelor de cult este ca o icoană mișcătoare, credinciosul participă la cea nouă viață, trăiește aici ca în ceruri.

Să nu uităm niciodată că teologia, cultul și viața duhovnicească alcătuiesc un întreg ce constituie ethosul liturgic ortodox.

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea I.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, P.S. Episcop-vicar VISARION RAȘINĂREANU a săvârșit următoarele:

- 5 MARTIE a.c., — P.S. Sa a făcut o vizită canonică la biserica monument istoric din Turnu-Roșu și la mănăstirea de la Valea Caselor.
- 7 MARTIE a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul în Catedrala mitropolitană.
- 8 MARTIE a.c., — P.S. Sa a săvârșit Pavcernița Mare și Litia în Catedrala mitropolitană.
- Seara participă la Conferința „Femeie de ce plângi” susținută în Aula Facultății de Teologie din Sibiu de D-na Lidia Popița Stoicescu, scriitoare.
- 9 MARTIE a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul la Schitul „Sf. 40 de mucenici” din Berivoi, prot. Făgăraș, rostind cuvânt de învățătură, cu prilejul hramului.
- În aceeași zi a cercetat bisericile parohiale din Voivodeni, Recea și Pojorta, prot. Făgăraș.
- 10 MARTIE a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă în Capela mitropolitană.
- A săvârșit taina Sf. Botez prunciei Andreea-Maria Seician.
- Seara a slujit Vecernia în Catedrală.
- 11 MARTIE a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă, în Capela „Sf. 40 de mucenici” din Cisnădioara, prot. Sibiu (pr. paroh Ciprian Gașpar) rostind Cuvânt de învățătură.
- A cercetat apoi Șantierul noii biserici parohiale ce se construiește aici.
- A oficiat în sobor, în biserica mare din Rășinari, slujba de înmormântare a preotului Crăciun Poplăcean de la parohia Jina II, prot. Săliște și a rostit cuvânt de învățătură.
- 13 MARTIE a.c., — P.S. Sa a făcut o vizită protocolară la Casa de Editură „Tribuna” din Sibiu.
- A primit pe dl. Ilie Carabulea în legătură cu situația juridică a Hotelului Bulevard aflat în proprietatea Arhiepiscopiei.
- 14 MARTIE a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul în Catedrala mitropolitană.
- A primit pe dl. Cristian Costescu de la Camera Deputaților - București.
- Seara a slujit și a predicat la Taina Sf. Maslu de obște în parohia Săcel, prot. Săliște.
- 16 MARTIE a.c., — P.S. Sa a prezidat examenul pentru postul de preot militar la Garnizoana Brașov.
- În aceeași zi a cercetat canonic bisericile parohiale din Râușor, prot. Făgăraș.
- 17 MARTIE a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
- A vizitat mănăstirea Râmeț și cea din Feleac.
- A participat la Spectacolul festiv de la Teatrul Național din Cluj-Napoca, organizat în cinstea I.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu al Clujului.
- 18 MARTIE a.c., — P.S. Sa a făcut parte din soborul slujitor care a oficiat Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala arhiepiscopală din Cluj-Napoca, în frunte cu P.F. Patriarh TEOCTIST al României.
- A luat parte la recepția oferită de Consiliul Eparhial Cluj, cu prilejul împlinirii vârstei de 80 de ani, de către I.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu.
- 20 MARTIE a.c., — P.S. Sa a săvârșit Pavcernița Mare și Acatistul Mântuitorului în Catedrală.
- 21 MARTIE a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul în Catedrală.
- A săvârșit în sobor Taina Sf. Maslu de obște la biserica „Sf. Arhanghel” din Brașov și a rostit cuvânt de învățătură.
- 22 MARTIE a.c., — P.S. Sa a primit pe dl. Hans Rüttimann, secretar general al Federației Internaționale a Crucii Albastre din Berna - Elveția, însoțit de o delegație a acestei organizații din România.
- 23 MARTIE a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul în Catedrala mitropolitană din Sibiu.
- Seara a săvârșit tot acolo Pavcernița Mică și Acatistul Bunei Vestiri.
- 24 MARTIE a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Capela mitropolitană.
- A săvârșit slujba sfeștaniei la Liceul Textil din Sibiu.
- Seara a slujit Vecernia și Litia în Catedrală.
- 25 MARTIE a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă la biserica „Buna Vestire” (din Groapă), din Sibiu (pr. paroh C-tin Mitea) rostind cuvânt de învățătură.
- La vremea potrivită C. diacon Dr. Călin Sămărghitan a fost hirotonit întru preot pe seama U.M. din Predeal - Brașov.
- Seara a săvârșit Vecernia și Acatistul Bunei-Vestiri în Catedrala mitropolitană.
- 26 MARTIE a.c., — P.S. Sa a săvârșit în sobor slujba de înmormântare a credinciosului Ilie Scorțaru din Tâlmăciu, rostind cuvânt de învățătură.
- 27 MARTIE a.c., — P.S. Sa a participat la Casa de Cultură a Sindicatelor din Sibiu, la întrunirea festivă consacrată actului istoric al Unirii Basarabiei cu România.
- 28 MARTIE a.c., — P.S. Sa a participat la Ședința de deschidere a celei de a 8-a Adunări Generale a AIDROM, desfășurată la Sediul Episcopiei Evanghelice C.A. din Sibiu.
- Seara a săvârșit Denia Canonului Mare în Catedrală.

Arhid. VASILE AVRAM

(Urmare din pag. a 3-a)

s-au lepădat de legea noastră strămoșească, căci orice neam înseamnă moșii și strămoșii acelui popor, în cazul nostru pentru legea străbună s-a luptat până la ultima picătură de sânge. Poate cineva ignora un Constantin Brâncoveanu, Horia, Moise Măcinic, Sofronie de la Cioara, Ilie Iorest sau Sava Brancovici? Nu credem, altfel sângele lor va striga din pământ.

Faptul că Biserica Română Unită „se simțea în drept mai mult ca oricine să reprezinte în fața latinizării neamului și legea românească” adevărate încă o dată afirmația noastră de mai sus.

Ceea ce nu înțelegea Pr. Aloisie Tăutu, când afirma că înființarea unei parohii ortodoxe la Roma nu este oportună, „nici pentru păstrarea unității și solidarității românilor din Roma, deoarece ea va fi prilej de dezbinare și despărțire a fraților care cu ocazia celor mai sfinte și mai înțeleghătoare sărbători ale neamului, vor fi siliți a se închina la altare deosebite și despărțite, este chiar faptul că „și românii neuniți din Roma, întocmai ca și frații lor uniți, țin să-și satisfacă nevoile lor spirituale în sânul bisericii în care au fost botezați și crescuți”⁵.

Nu putem trece cu vederea nici insinuările cum că Biserica Ortodoxă Română ar putea deveni o „biserică unealtă” a unor „regimuri subversive”, spre deosebire de Biserica Blajului, care nu s-ar preta la acte de trădare a Statului Român:

„Nu era cazul să se dea urmare unei asemenea măsuri (înființarea parohiei ortodoxe române la Roma — n.n.), cerute de aici pe vremea unui regim revoluționar și subversiv a valori-

În legătură cu intenția guvernului României anilor '40 de-a înființa o parohie ortodoxă română la Roma

lor tradiționale și probate ale neamului, care voia să aibă la dispoziția lui o biserică unealtă, în care să poată dispune cu prepotență cu privire la toate serviciile trebuincioase ritualului lor de mistică revoluționară și de imitație străină sufletului tradițional al poporului nostru, ceea ce evident nu putea să obțină cu ușurință de la Biserica Blajului...”⁶.

Deși memoriul trimis încercă să ne inducă în eroare prin cuvinte lingușitoare: „aș dori ca să fiți conștienți că ceea ce mă face să vă prezint această întâmplare în chestiunea parohiei ortodoxe române... nu este nici invidia între frați, nici interesul personal, ci dragostea de patrie și neam care mă face să mă bucur când văd că organele noastre în drept iau cele mai potrivite măsuri ca acest neam și această patrie să fie cât mai bine și cât mai drept cunoscute în străinătate, și mă întristează, când văd că măsurile luate nu sunt cele mai potrivite în acest scop. Nu invidia, căci ca român și creștin nu pot decât să mă bucur văzând că fiii Neamului, aparținători bisericii ortodoxe române sunt doritori de a păstra și deprinde cât mai mult principiile religiei creștine”⁷.

„Cântărit după spiritul și forma lui, acest memoriu arată o pornire, care n-a putut fi ascunsă cu nici o abilitate, față de credința noastră strămoșească și cultura noastră națională, puternic legată de ortodoxism”⁸.

Este de mirare cum acest preot român, deși unit, ca reprezentant al intereselor Statului nostru în slujba de

consilier al Legației Române de la Vatican își permite să tragă la răspundere conducerea Statului Român: „... pentru serviciul presei noastre de aici nu se găsesc fonduri...”, pentru înființarea unei parohii ortodoxe, cu totul improprie pentru orice propagandă românească utilă, se găsesc numaidecât sute de mii de lei”⁹, și să-i dea lecții de diplomatie afirmând că „înființarea unei parohii ortodoxe române la Roma ar fi nu numai inoportună în momentul de față, dar de-a dreptul inutilă, inoperantă, improprie și chiar dăunătoare apropierii sufletului de factorii politici cu care ținem raporturi diplomatice...”¹⁰.

În contrast cu tonul memoriului trimis de preotul unit, răspunsul Ministrului Ioan Petrovici este scris într-o manieră delicată, deloc obraznică, deși mustrătoare:

„Nici nu stăruim asupra faptului că Ministerul crede că rolul Prea Cuvioșiei Voastre ar fi fost, mai curând, să arătați Vaticanului larghețea cu adevărat creștină, cu care Statul Ortodox Român a înțeles să sprijine înființarea unei parohii și biserici italiene în chiar centrul capitalei, deși sunt atâtea biserici catolice, cât și greco-catolice, în care s-ar putea săvârși slujbele pentru italienii din București. Nu vă întrebăm nici ce ați făcut, ca, consilier eclesias-tic, al Legației noastre pe lângă Sfântul Scaun, pentru a contrabalansa o propagandă dușmană și mincinoasă și pentru a lămurii Vaticanului asupra rosturilor neamului nostru — ortodox sau unit — ca stâlp al civilizației apuse-

ne pe care au apărato-voievozi necatolici ca Ștefan cel Mare, căruia Sfântul Scaun i-a conferit titlul de «atlet al lui Hristos».

Pentru că vă permiteți să trageți la îndoială oportunitatea înființării unei parohii ortodoxe, justificată printr-o «necesitate de ordin național religios» și să dați lecții conducătorului statului de felul cum ar trebui întrebuințate fondurile publice”¹¹, ministrul îi face o aspră mustrare în nădejdea că va căuta să adâncească cu mai multă pătrundere rostul șederii Prea Cuvioșiei Sale la Roma pentru a onora situațiile ce i s-au încredințat din generozitatea Statului Român¹².

Acest schimb de memorii între preotul român unit Aloisie Tăutu, parohul bisericii române unite din Roma, și ministrul Cultelor și Artelor, I. Petrovici, din România, evidențiază „intensitatea” iubirii fraților noștri uniți, la mijlocul secolului al XX-lea, și credem că orice comentariu ar fi de prisos.

NOTE BIBLIOGRAFICE:

1. Fondul Ioan Matei, doc. 206, p. 1; Fondul Ioan Matei se găsește în secția Patrimoniul a Facultății de Teologie „A. Șaguna” din Sibiu.
2. Idem, doc. 209, p. 2.
3. Idem, doc. 206, p. 2.
4. Ibidem.
5. Fondul Ioan Matei, doc. 209; Răspunsul Ministrului Culturii Naționale și al Cultelor către preotul unit Aloisie Tăutu, din 2.II. 1942.
6. Fondul Ioan Matei, doc. 6, p. 4.
7. Ibidem, p. 1.
8. Fondul Ioan Matei, doc. 207, p. 1.
9. Idem, doc. 206, p. 4.
10. Ibidem.
11. Fondul Ioan Matei, doc. 209, p. 2.
12. Ibidem, p. 3.

Preoții

(Urmare din pag. a 6-a)

rea. Mântuitorul nu i-a disprețuit nici pe săraci, nici pe robi, ci i-a ajutat pe toți deopotrivă. Preotul să nu se lase răpit de apariții externe când este vorba să-și aprecieze credincioșii, pentru că într-un om simplu se poate ascunde un suflet nobil, precum o coajă urâtă ascunde un sămbure bun.

Un mare rol de îndeplinit are preotul pe terenul asistenței sociale. Îngrijirea de copii, mai ales de cei orfani, trebuie să fie una dintre principalele preocupări pentru un preot, pentru că ei sunt făuritorii viitorului și purtătorii nădejdelor noastre. Preotul își va îndeplini cu succes rolul său social dacă între fapte și vorbe va fi cea mai deplină armonie.

Chemarea preoțească cere de la preot multă abnegație, lepădare de sine și de propriul egoism și lucrare pentru binele alto-

ra. Jertfirea pentru alții și lepădarea de sine este dovădă harului divin pe care-l are preotul. Tagma preoțească se va impune și astăzi dacă se va dovedi un element viu și activ al societății noastre. Floarea virtuții creștinești nu crește decât mângâiată de lumina și căldura sufletului senin. Numai preotul care și-a pironit pe cruce patimile poate să zică: *Dacă mă voi înălța voi trage la mine pe toți*. Să nu uităm că poporul ține minte binefacerile primite și răsplătește munca depusă pentru binele și înaintarea lui prin rostirea mângâietoarelor cuvinte: *Și s-a s'ulat prooroc mare între noi*¹.

În acest început de mileniu în care pentru mulți români preoții și Biserica reprezintă singura rază de soare din viața lor, singura lor alinare și ultima speranță, aceste cuvinte din trecut sunt cât se poate de actuale.

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

- **2 MARTIE a.c.**, — I.P.S. Sa a primit pe Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.
- A primit pe Arhid. Prof. Dr. Ioan Floca, consilierul juridic al Arhiepiscopiei.
- **3 MARTIE a.c.**, — I.P.S. Sa a vizitat sfânta Mănăstire cu hramul „Sf. Treime” din localitatea Orlat, prot. Săliște.
- **5 MARTIE a.c.**, — I.P.S. Sa a primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul ad-tiv-bisericesc.
- A primit pe Arhid. Prof. Dr. Ioan Floca, consilierul juridic al Arhiepiscopiei.
- A primit pe P.C. Arhim. Ilarion Urs, starețul Mănăstirii „Constantin Brâncoveanu” de la Sămbăta de Sus, în legătură cu continuarea lucrărilor la „Academia Teologică”.
- **6 MARTIE a.c.**, — I.P.S. Sa a prezidat lucrările Permanenței Consiliului Eparhial ocazie cu care s-au rezolvat numeroase probleme administrativ-gospodărești și de personal, de pe raza Arhiepiscopiei.
- **8 MARTIE a.c.**, — I.P.S. Sa a efectuat o vizită la șantierul „Academia Teologică” de la Mănăstirea Sămbăta de Sus.
- **9 MARTIE a.c.**, — I.P.S. Sa a primit la Reședința mitropolitană pe D-na Prof. Lidia Popița-Stoicescu din București, soția fostului Ministru al Cultelor și Ambasador al României în Grecia, regretatul profesor Dr. Nicolae Stoicescu.
- **10 MARTIE a.c.**, — I.P.S. Sa a primit pe Dl. Dr. Ionel Druc din București.
- **13 MARTIE a.c.**, — I.P.S. Sa a cercetat Schitul Păltiniș unde s-a interesat de lucrările de refacere a Așezământului de acolo.
- **15 MARTIE a.c.**, — I.P.S. Sa a efectuat o vizită la șantierul de la Schitul Păltiniș, fiind însoțit de P.C. Arhid. Ezechil Oancea consilier economic și P.C. Pr. Valentin Sicoe, secretar eparhial.
- **19 MARTIE a.c.**, — I.P.S. Sa a primit pe D-na Aurelia Nicola din Alba Iulia.
- **20 MARTIE a.c.**, — I.P.S. Sa a primit pe P.C. Arhim. Ilarion Urs, starețul mănăstirii „Constantin Brâncoveanu” de la Sămbăta de Sus.
- **21 MARTIE a.c.**, — I.P.S. Sa a primit pe D-șoara Maria Motronea din Sibiu.
- În după-masa aceleiași zile a primit pe Pr. Prof. Dr. Vasile Grăjdian, titularul Catedrei de muzică și cântare bisericească de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu.
- **27 MARTIE a.c.**, — I.P.S. Sa a primit pe d-l Mihai Boghian împreună cu soția D-na Maria Boghian, responsabili ai lucrărilor de construcție de la Mănăstirea Orlat.
- **28 MARTIE a.c.**, — I.P.S. Sa a primit o delegație formată din **Înalț Prea Sfințitul Dr. Nifon Mihăiță**, Arhiepiscopul Târgoviștei, dl. Christian Teodorescu, Secretar general AIDROM și pe Ierom. Ciprian Zaharia, Consilier patriarhal cu probleme de asistență socială din cadrul Patriarhiei Române care s-au aflat la Sibiu cu ocazia lucrărilor anuale ale Organizației AIDROM, ținută la Episcopia Evanghelică. A fost de față **P.S. Visarion Rășnăreanu**, Episcopul vicar al Arhiepiscopiei.
- **29 MARTIE a.c.**, — I.P.S. Sa a vizitat Mănăstirea Recea, de lângă Tg. Mureș, unde a fost întâmpinat de Maica Stareță Stavrofora Cristina, de părintele duhovnic P.C. Arhim. Ioan Iovan și de întreg soborul Mănăstirii.
- **30 MARTIE a.c.**, — I.P.S. Sa a primit o delegație formată din d-l jurist Cornel Florea din Ministerul de Externe, d-l jurist Titus Serediuc de la Consiliul Jud. Sibiu și Pr. Lector Dr. Pavel Aurel de la Facultatea de Teologie din Sibiu în legătură cu rezolvarea unor probleme privitoare la „Fundatia Gojdu”.
- **31 MARTIE a.c.**, — I.P.S. Sa a primit pe D-l Prof. Univ. Dr. Cornel Sigmirean, însoțit de P.C. Pr. lector Dr. Aurel Pavel.
- A primit pe Dl. Dan Banciu de la Radio Cluj, „Vocea Transilvaniei”, acordându-i un interviu de Paști.

Pr. VALENTIN SICOE
— Secretar Eparhial —

IOANA CRISTACHE PANAIT, ARHITECTURA DE LEMN DIN JUDEȚUL HUNEDOARA, BUCUREȘTI, 2000, 254 p.

Artă, tradiție, măiestrie — iată trei definiții ale arhitecturii de lemn, pe care doamna Ioana Cristache Panait le surprinde în vasta lucrare enunțată. Rigurozitatea și înalta ținută științifică sunt însemnele acestui rod tipografic, rezultat al unor intense, minuțioase și îndelungate cercetări de teren.

Incursiunea în arhitectura de lemn din județul Hunedoara începe cu prezentarea unei istorii a construcțiilor de acest gen, a evoluției lor. Arhitectura laică se îngemănează cu cea bisericească, foarte dezvoltată în această parte a pământului românesc, bisericile hunedorene reprezentând actualmente singura dovadă materială a unei străvechi civilizații a lemnului. Cercetarea arhitecturii de lemn întâmpină numeroase dificultăți: locurile greu accesibile, — din cauza configurației reliefului —, unde au fost durate aceste monumente, structura așezărilor, extrem de răsfricate. Acestea sunt depășite însă, când pasiunea pentru istoria artei și respectul față de tradiție însoțesc cercetătorul.

O mare parte din monumentele reprezentative în acest sens au dispărut mistuite în incendii sau au trebuit să facă loc construcțiilor din piatră, meșterii pietrari aflând în arhi-

itectura lemnului o inepuizabilă sursă de inspirație. În pofida multimei bisericilor de lemn dispărute, „lotul celor existente susțin cu succes frecvența și domnia, de altădată, a citoriei de lemn”. Cele care dăinuie și astăzi prezintă „semnele necruțătoare ale vremii”. Restaurarea lor este o datorie de conștiință.

Nu este neglijată nici pictura, fiind evocat „momentul hunedorean” în istoria acesteia.

Remarcabilă este unitatea arhitecturii de lemn de-a lungul timpului, evidențiată prin elemente specifice, tipologie, decor, unitate detectabilă nu numai la nivelul județului, ci și în cadrul mai extins al Transilvaniei.

Autoarea ne invită la un periplu imaginar prin 149 de localități, — pitorești așezări încărcate de o tradiție seculară —, realizând o descriere a monumentelor, acordând importanță detaliului. Acest vast reperoriu este însoțit de 30 ilustrații și 245 fotografii reprezentative pentru conturarea unei fizionomii a arhitecturii și picturii hunedorene.

Istoria artei românești a consemnat cu siguranță această certă și valoroasă contribuție în domeniu.

Drd. CLAUDIA DUMITRIU

Cartea părintelui Ioan se înscrie nu numai în contextul propriilor cercetări qumranite ci și în cel al specialiștilor români care au căutat să pună în valoare textele descoperite în Nordul Mării Moarte.

Dacă în lucrarea anterioară (Mesianism și Apocalipsă în scrierile de la Qumran), autorul ne propune ca temă mesianismul și eshatologia regăsită în importantele texte qumranite, în cartea de față abordează segmentul liturgic al imnelor și sfera ispititoare a tainelor originilor, care reflectă preocupările liturgice și spirituale ale comunității oferind cititorului posibilitatea distingerii faptului că în acest stadiu al omenirii tentația spirituală se putea detașa de literalismul steril dar și faptul că în substanța sa ritualistică, doxologică și doctrinară comunitatea revenea la notele definitorii ale teologiei Sionului. Aceasta nu însemna un regres în domeniul vieții religioase ci o regăsire a sinelui liturgic, o restaurare a viziunii mesianice proprii profetismului iudaic. Cadrele liturgice qumranite au o notă distinctă față de forma tradițională a cultului iudaic fiind marcate de un exercițiu ascetic pronunțat ce scoate slujirea din cadrele automatismului impus de literalism. Cartea surprinde formele

Pr. dr. IOAN CHIRILĂ, Qumran și Mariotis, două sinteze ascetice — locuri ale îmbogățirii duhovnicești, Presa Universitară Clujeană, 2000, 141 p.

liturgice prin care se exprimă dimensiunea duhovnicească a mesianismului celor două comunități: de la Qumran și Mariotis, insistând pe două stadii aparent succesive: cea a plinirii rituale — mecanice și cea a vederii, a trăirii în cel Unul ca Cei Trei. Comunitatea qumranită și cea de la lacul Mariotis vestesc acest tip de trăire încă înainte de venirea revelației desăvârșite.

În prima parte autorul readuce în discuție imnele qumranite de factură liturgică ce exprimă o stare existențială de tip profetic cu valență spre misterologie. După cum ne sugerează analiza textelor, perioada qumranită în care au fost redactate principalele documente, a fost un timp foarte dinamic în sfera trăirii liturgice, practicându-se rugăciunea și cântarea comunitară, de care omul se atașează prin curățenie.

Partea a doua și cea mai consistentă ne aduce date importante despre o altă grupare religioasă care pune accent pe viața contemplativă — terapeuții, de pe marginea lacului Mariotis, în împrejurimile Alexandriei Egiptului. Este, după știința mea, pri-

mul text românesc, de o întindere considerabilă, care pune în discuție principiul vieții contemplative a terapeuților din perspectiva scrierilor eruditului Filon din Alexandria.

Filon vorbește despre acest grup în termeni admirativi. Casele modeste ale acestor oameni aveau o odaie rezervată pentru meditație, pentru studierea textelor sacre și pentru alte activități evlavioase, practicate de la răsăritul până la apusul soarelui. Părintele Chirilă aduce detalii importante cu privire la modul de viață al terapeuților (vezi capitolul B: Date concrete privind terapeuții) bazându-se pe lucrarea filoniană: „De Vita Contemplativa”, care încununează cariera literară a lui Filon reprezentând o sursă prețioasă de învățături istorice despre diaspora alexandrină.

Filon pune viața contemplativă a terapeuților în opoziție cu cea a esenienilor, „care urmăreau cu persistență o viață activă”. După mărturia autorului, punerea în paralelă a celor două grupări, de la Qumran și lacul Mariotis, rămâne defectuoasă. Cele două mișcări sunt ieșite poate

dintr-o nevoie interioară a iudeilor pioși, „săracii lui Yahwe”. Dar ei sunt distincți și profund divergenți. Concluzia părintelui Ioan ne face să înțelegem mișcarea alexandrină mai interioară și spirituală, mai flexibilă față de cea din deșertul lui Iuda.

În ciuda acestor delimitări cele două „sinteze ascetice” conturează cadrul de meditație și asceză din primul veac creștin, specific lumii iudaice reprezentate prin Palestina și Alexandria, chiar dacă nu există o identitate de cadru istoric sau religios.

Paradoxal, punctul de convergență al celor două comunități este evreul, mentalitatea iudaică și civilizația tradițională iudaică centrată pe Torah și în chip deosebit axată pe ideea mesianică.

Qumran și Mariotis pot fi considerate tipuri ale monahismului creștin pentru că au structura voturilor acestuia dar le lipsește mesianismul realizat ca fapt istoric și transcendent.

Cu toată această lipsă, părintele Ioan ne provoacă la o îmbogățire duhovnicească prin cele două sinteze ascetice pe care le însușește Qumran și Mariotis. Dacă a reușit ne putem convinge fiecare prin bucuria lecturii.

Pr. drd.
CRISTIAN MUNTEAN

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● *Sfinții Daco-Romani și Români*, ediția a doua, de Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu. Această carte apare la Editura „Trinitas” a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, cu binecuvântarea I.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Iași, 2000, 243 pag.

Cartea se bucură de un bogat *Cuvânt înainte* al I.P.S. Daniel și de Cuvântul autorului.

„Cartea Părintelui Prof. Dr. Mircea Păcurariu, pe care o publică acum Editura „Trinitas” a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, este o mărturie, o pomenire și o cinste adusă sfinților daco-romani și români.

Totodată, ea este și un îndemn de a urma pilda sfinților iubitori de Hristos, apărători ai dreptei credințe și binefăcători milostivi față de semenii lor. Într-o lume confruntată cu necredința și necurăția inimii, cu rătăcirii sectare și egoiste, care întunecă chipul lui Dumnezeu în om, sau cu deznădejdea și lipsa de sens a existenței, felul de viațuire și ajutorul sfinților sunt totdeauna lumină în candela credinței, izvor de viață și prietenie pentru mântuirea noastră”. († Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei).

Cartea se citește cu folos atât de preoți cât și de credincioșii de rând.

● Pr. Prof. univ. Dr. Mircea Păcurariu, „*Predici la dumini și sârbători, la praznice împărătești și ale Maicii Domnului, ale Sfinților și la Sfinții români; predici ocazionale și la înmormântări*”. Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2000, 632 p.

„Coborât dintr-o familie cu tradiție preotească, Părintele Profesor MIRCEA PĂCURARIU este cunoscut în Biserica noastră și în istoriografia română, în primul rând, datorită lucrărilor cu care Prea Cucernicia Sa a înzestrat sau îmbogățit domeniul atât de atrăgător, dar și înțeles, al studiilor și cercetărilor de *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*. Numele acestei importante discipline a învățământului nostru teologic se asociază deja, în chip spontan, cu numele Părintelui profesor Mircea Păcurariu. Iată însă că profesorul de istorie bisericească a fost adânc preocupat de împlinirea unei slujiri preotești și predicatormale pilduitoare, din care a rodit și volumul prezent”.

Este din *cuvântul înainte* al *Prea Fericitului TEOCTIST, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române*, care a și dat binecuvântarea de editare.

Este o carte de Predici bune, scurte în general, care pot fi folosite de către slujitorii Bisericii. E într-o ediție care se înfățișează frumos legată și bună de utilizat.

O recomandăm din toată inima, tuturor preoților și studenților teologi.

● *Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul din Maramureș* de Prof. dr. Nuțu Roșca, lucrare tipărită cu binecuvântarea P.S. Justinian al Maramureșului, Baia Mare, 2000, 213 pag.

Iată ce spune Părintele Prof. Dr. Mircea Păcurariu despre această carte: „Cartea profesorului Dr. Nuțu Roșca aduce multe date noi din viața și lucrarea duhovnicească a episcopului IOSIF, pe care trebuie să-l considerăm ca un adevărat ocrotitor spiritual al credincioșilor ortodocși din Maramureșul românesc. Temeinice documentată, într-un stil atrăgător, în multe locuri cu iz de cazanie românească, cu suflet de bun creștin ortodox și fiu vrednic al Maramureșului, cartea profesorului Roșca poate fi folosită — în egală măsură — și de cercetătorii trecutului nostru, dar și ca o carte de lectură pentru credincioșii de azi ai Maramureșului, descendenții fiilor duhovnicești ai episcopului IOSIF de acum trei veacuri. Drept aceea, socotim că Episcopia Maramureșului și Sătmărulei ar face un lucru deosebit de util dacă ar da la tipar această nobilă osteneală a *Profesorului Dr. Nuțu Roșca*”.

Prea Sfințitul Justinian Chira spune în *Cuvântul înainte*: „Numele acestui sfânt a răzbătut prin negura timpurilor. Dl. Prof. Dr. Nuțu Roșca i-a consacrat o monografie ancorată în contextul problematicii românilor din Transilvania de-a lungul secolelor. Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul din Maramureș este prezent în această lucrare cu toate darurile și virtuțile unui ierarh, care a trăit din plin întru Iisus Hristos și s-a jertfit pentru Biserica Sa. Binecuvântăm strădania autorului și publicarea lucrării sale, care poate fi de folos tuturor celor care vor să cunoască adevărul, despre felul cum s-a păstrat credința în nordul românesc”.

● *Iaroslav Pelikan* publică cartea: *Iisus de-a lungul secolelor*. Locul lui în istoria culturii, traducere din engleză de Silvia Palade, Editura „Humanitas”, Seria Religie coordonată de Vasile Răducă, București, 2000, 308 pag.

„Fecioara Maria de-a lungul secolelor (Humanitas, 1998), scrisă ca pandant al cărții de față, a prilejuit o primă întâlnire a publicului român cu istoricul și teologul Iaroslav Pelikan.

Apărută în 1985 și devenită bestseller în U.S.A., Iisus de-a lungul secolelor reconstituie modul în care fiecare epocă și-a creat, după chipul și asemănarea sa, propria imagine a Mântuitorului. Impactul acestei imagini încețoșată să fie unul strict religios, extinzându-se asupra culturii, politicului, economicului și socialului din ultimele două milenii.

Cartea se deschide cu imaginea lui Iisus ca învățător al secolului I, trece prin imaginea omului universal al Renașterii și ajunge la eliberatorul secolelor al XIX-lea și al XX-lea, oferind o cheie esențială de deciptare a vârstelor omenirii”.

ANTONIE P.